

APERITIFF

08 VINERI | 16 Iunie | 2023

14 — 15 ENGLISH PAGES

GEOFFREY

RUSH

ÎN STRĂLUCIRE

LA CLUJ

Foto: Vlad Braga

Bazat pe o poveste reală, *Strălucire*, care i-a adus lui Geoffrey Rush faima internațională și un premiu Oscar pentru Cel mai bun actor în 1997, se poate vedea astăzi la TIFF.22 în prezența actorului australian. O alegorie profundă și emoționantă, filmul își poartă publicul din adâncurile agoniei personale până pe vârful succesului artistic.

▶
3

▶ **Phoenix. Har/Jar**
2 „Un film despre oameni, nu despre muzică.” Așa descrie regizorul Corneliu Porumboiu filmul său, care reunește membrii formației Phoenix după 60 de ani.

▶ **Libertate**
4 Filmul regizat de Tudor Giurgiu caută să depășească clișeele din filmele despre Revoluție, abordând un spațiu nou și un punct nou de vedere.

▶ **Arsenie. Viața de apoi**
5 Alexandru Solomon investighează personalitatea enigmatică, înecată într-un soi de misticism extraterestru, a călugărului Arsenie Boca.

Phoenix. Har/Jar

Andrea Marton

„Un film despre oameni, nu despre muzică.” Așa descrie regizorul Corneliu Mihalache filmul documentar care reunește în premieră membrii formației Phoenix, după 60 de ani de la înființarea legendarei trupe. Produs de către Claudia Nedelcu Duca, *Phoenix. Har/Jar* (2023) prezintă istoria tumultuoasă a celei mai titrate formații de muzică rock din România, direct din perspectiva celor care i-au dat viață, amintindu-și întâmplări mai puțin cunoscute publicului care ia urmărit și susținut în toți acești ani.

Cu șase ani înainte de evenimentele de la Praga, în anul 1962, Nicu Covaci, Kamocsa Béla, Florin Bordeianu, Miti Cimpan, Adi Pavlovici, Doru Creșneac, Claudiu Rotariu, Ioan Ștefanovici, Günther Reininger și Dorel Vintilă Zaharia se întâlnesc și încep stângaci un proiect muzical. *Phoenix (Sfinții)* pornea cu elemente de influență occidentală ale acelor vremuri, prima perioadă fiind dominată de vocea lui Moni Bordeianu, care avea să cânte piesele trupei în engleză. În cele peste 100 de minute,

documentarul construiește o lume dedicată complet fenomenului Phoenix, de la primele apariții și până în prezent. Astfel dezvăluie întâmplările prin care membrii au trecut în țară în perioada regimului totalitar, relația cu Securitatea, momentele în care au hotărât să fugă din România și cum au reușit s-o facă, dar și viața pe care au dus-o peste hotare înainte și după Revoluția din '89. În relatări impregnate de emoție, membrii trupei vorbesc deschis despre momente mai mult sau mai puțin fericite, momente care te țin cu sufletul la gură, și nu se dau înapoi din a-și exprima frustrările acumulate de mult timp.

Pelicula-documentar alternează interviuri cu peste 20 de personalități și mărturi spuse cu lacrimi în ochi, cu inserturi grafice din Arhivele Securității.

► **Vineri, 16 iunie, ora 21:30 / Muzeul de Artă**

► **Sâmbătă, 17 iunie, ora 18:15 / Cercul Militar**

TIFF Lounge

Începem de dimineață la **TIFF Lounge, de la 11:00**, cu o **discuție alături de echipa filmului Tigru**, moderată de Claudia Duca (TVR).

TIFF Talk-ul „Cine râde la urmă? Filmul de festival vs. succesul de box-office” începe la **12:00**. Cătălin Moise va modera dezbateră între regizorii invitați Paul Negoescu, Mihai Mincan, Bogdan Mirică și Matei Dima.

La 15:30 Titus Vije va lansa cartea **Copel Moscu: vocația documentarului cinematografic**, iar **de la ora 16** urmează **InspiraTIFF** cu actorii Laurențiu Bănescu și Iulian Postelnicu.

Înceiem ziua la Lounge cu dezbateră **„Where Do I Belong? În căutarea identității”, de la ora 17:00**. Pornim de la filmele *Dacă vrei să știi cine sunt, întreabă-mă cine nu sunt* (Who I Am Not, r. Tunde Skovran, România/Canada) și *Pământul de care aparținem* (The Land You Belong, r. Elena Rebeca Carini, Italia/România), în prezența regizorilor Tunde Skovrán, Andrei Zincă și Elena Rebeca Carini, moderați de Laura Mușat.

Premiul publicului. TIFF.22

COMPETIȚIE

Carbon	4.92
Viza de intrare / Upon Entry	4.44
Noemi zice da / Noémie Says Yes	4.41
Dinastia dulce / The Cake Dynasty	4.09
Hit / Banger.	3.97
Ca peștele pe lună / Like A Fish On The Moon	3.96
Mangal / Charcoal	3.94
Liniște-n furtună / Stillness In The Storm	3.91
Barbarii / The Barbarians	3.85
Fiica mâniei / Daughter of Rage	3.72
În familie / Family Time	3.42
Unchiul / The Uncle	3.32

BAROMETRU GENERAL

Carbon	4.92
12 oameni furioși / 12 Angry Men	4.90
De ce mă cheamă Nora,	
când cerul meu e senin / Nora	4.87
Visul / The Dream	4.78
Actorul / The Actor	4.72
Balena / The Whale	4.71
Rheingold	4.66
Lăsați râul să curgă / Let the River Flow	4.66
Vârfuri și abisuri / Heights and Depths	4.65
Să înceapă dansul / Let The Dance Begin	4.63

VÂNZAREA BILETELOR

ON-LINE, începând din 29 mai pe tiff.eventbook.ro și prin aplicația mobilă a festivalului, **TIFF Official APP**. Biletele cumpărate prin sistemul on-line sau direct prin aplicație se supun aceluiași reguli prezentate în politica oficială de bilete a festivalului.

DE LA CASIERIILE TIFF, începând de luni, 5 iunie 2023:
Cinema FLORIN PIERSCIC, Piața Mihai Viteazul, nr. 11
Cinema VICTORIA, B-dul Eroilor, nr. 51
Piața Unirii

iar din 9 iunie în **Cinema ARTA**, str. Universității, nr. 3, programul casierilor fiind următorul:
Luni, 5 iunie – joi, 8 iunie: 11:00 – 19:00;

Vineri, 9 iunie – duminică, 18 iunie: 09:00 – 23:00.

ATENȚIE! Recomandăm procurarea biletelor online. Vor exista doar cinci puncte de vânzare a biletelor, la Cinema Florin Piersic, Cinema Victoria, Cinema Arta și în Piața Unirii, ce vor fi deschise pe toată perioada de desfășurare a festivalului, conform programului de mai sus.

Toți posesorii de acreditări trebuie să își procure bilete cu valoare zero de la casierile festivalului sau de pe tiff.eventbook.ro.

PREȚURILE BILETELOR

• **Bilet de intrare unic** (valabil pentru o singură proiecție) pentru toate categoriile de spectatori: 25 lei.
• **Bilet matineu** (valabil pentru proiecțiile din intervalul orar 09.00 – 14.00): 20 lei

BILETE CU PREȚ SPECIAL

• **Bilet pentru proiecțiile în aer liber**: 20 lei / • **Bilet pentru proiecțiile din cadrul EducaTIFF**: 20 lei / • **Bilet Cinema Mini-Cini**: 20 lei / • **Bilet proiecțiile de la Cinema Mărăști și Cinema Dacia**: 20 lei / • **Bilet Gala de deschidere**: 50 lei* / • **Bilet Ceremonia de decernare a premiilor**: 50 lei* / • **Bilet Concerte, cine-concerte**: 40 lei*, excepție Muzeul de Artă: 30 lei* / • **Bilet Concert Jay Jay Johanson & proiecție Ce mașinărie fantastică!**: 50 lei* / • **Bilet Concert Tangerine Dream**: 75 lei*, după 10.05: 100 lei* / • **Bilet proiecția maraton Kingdom Exodus**: 40 lei* / • **Bilet proiecția specială „Strălucire”, în prezența actorului Geoffrey Rush**: 40* lei / • **Bilet proiecțiile „Nuclear” și „Născuți asadini” în prezența lui Oliver Stone**: 40* lei / • **Bilet TIFF Picnic: proiecție Vulturii din Țaga și concert Nightlosers & Trio Ardealul**: 50 lei* / • **Bilet evenimentul special OCS 25: Proiecție film documentar & concert unplugged Omul cu Șobolani**: 40* lei / • **Bilet evenimentele Film Food**: 250 lei*

POLITICA DE ACCES

Accesul la eveniment se face prin scanarea biletului, fie printat, fie în format electronic, de pe dispozitivele mobile. Accesul este posibil doar pe baza unui bilet valabil la proiecția respectivă (exceptând copiii sub 3 ani, care nu ocupă un loc individual).

Cu 5 minute înainte începerii oricărei proiecții, se va permite intrarea în sală a deținătorilor de acreditări TIFF care nu au reușit să își procure BILETE DE INTRARE, cu condiția să existe locuri libere în sală.

Locurile în sală sunt garantate până cu 5 minute înainte de începerea proiecției. De asemenea, **după începerea proiecției, accesul în sală este interzis!** Locurile nu sunt alocate și sunt disponibile la alegerea spectatorului.

Filmele din cadrul festivalului pot conține scene de sex, violență sau limbaj licențios, așadar vă recomandăm să verificați descrierea acestora din programul oficial înainte de a cumpăra biletele.

Accesul cu animale de companie nu este permis în incinta sălilor de cinema.

Consumul de băuturi și produse alimentare din exterior este interzis.

ÎN CAZ DE PLOAIE

Biletele cumpărate pentru proiecțiile care se mută în interior își păstrează valabilitatea.

• Proiecția zilnică a filmului din **PIAȚA UNIRII OPEN AIR, ora 21.45**, va avea loc în aceeași seară la **Casa de Cultură a Studenților, începând cu ora 23.00.**

• Proiecția zilnică a filmului din **IULIUS PARC OPEN AIR** va avea loc în aceeași seară la **Cinema Mărăști, începând cu ora 22.30.**

• Proiecția zilnică a filmului de la **UBB OPEN AIR, ora 22.00**, va avea loc în aceeași seară la **Cercul Militar, începând cu ora 23.00.**

ANULARE BILETE ȘI RAMBURSARE BANI

Biletele achiziționate nu pot fi anulate sau schimbate. Se returnează contravaloarea biletelor doar în cazul în care proiecția este anulată în avans din motive tehnice, condiții meteorologice nefavorabile sau alte cazuri de forță majoră. Urmăriți site-ul oficial al festivalului tiff.ro, respectiv tiff.eventbook.ro pentru informații referitoare la reprogramarea proiecțiilor. Contravaloarea biletelor nu se returnează în situația în care condițiile meteo se deteriorează după începerea proiecției. De asemenea, nu se returnează contravaloarea biletelor nefolosite din pachetul de abonamente.

APERITIFF

Redactor-șef:

Codruța Simina

Editors:

Anca Grădinaru

Oana Balaci

Emily Noeovich

Ruxandra Predescu

Sophia Blaga

Crăița Nanu

Ariana Ion

Laurențiu Paraschiv

Ion Indolean

Andrei Micuța

Juniors:

Maria Cristiana Nițu

Arabella Cumpănă

Andrea Marton

Ilie Bălan

Bogdan-Andrei Lungu

Șerban Mark-Pop

Graphic design:

Carmen Gociu

Mihaela Vas

Gabi Bora

Tipărit la: Garamond

Proiect cultural finanțat de
Ministerul Culturii

Proiect realizat cu sprijinul Primăriei
și Consiliului Local Cluj-Napoca

Geoffrey Rush, de neegalat

Laurențiu Paraschiv

Cunoscut în special pentru rolurile sale excentrice atât din filme și seriale, cât și din spectacole de teatru, Geoffrey Rush este unul dintre cei mai aclamați actori ai generației sale. Și-a perfecționat abilitățile în Paris, unde a studiat cu mimă cu Jacques Lecoq, și a jucat pe scena australiană timp de două decenii înainte ca unul dintre primele sale roluri majore în cinema, cel din *Strălucire* (*Shine*, r. Scott Hicks, 1996), să-i expună talentul în fața întregii lumi. Ca David Helfgott, pianistul atins de geniu care suferă de o cădere nervoasă devastatoare, dar reușește să se salveze printr-un miracol, Rush e memorabil. Rolul făcut aici e și el un miracol – pentru cine l-a văzut, nu există dubii de ce i-a adus australianului un premiu Oscar și numeroase alte distincții de top, precum și faima internațională.

Ulterior, după cum era de așteptat, cariera sa a explodat. Până în prezent, i-au urmat peste 50 de roluri, dintre care trei nominalizate la Oscar, toate pentru interpretarea unor figuri istorice: Philip Hens-

lowe, managerul de teatru înglodat în datorii din *Shakespeare îndrăgostit* (*Shakespeare in Love*, r. John Madden, 1999); Marchizul de Sade în drama biografică *Quills* (r. Philip Kaufman, 2000), bazat pe piesa omonimă a lui Doug Wright, și Lionel Logue, logopedul care l-a ajutat pe Regele George al VI-a cu problemele sale de vorbire, în *Discursul Regelui* (*The King's Speech*, r. Tom Hooper, 2010). Primul și cel din urmă au câștigat și premiile pentru Cel mai bun film – o dovadă a scenariilor alese pe sprânceană.

Rush a obținut și un premiu Emmy pentru rolul protagonistului din *The Life and Death of Peter Sellers* (r. Stephen Hopkins, 2004), o adaptare a cărții lui Roger Lewis despre viața actorului cunoscut din comedia iconică *Petrecerea* și pentru interpretarea Inspectorului Clouseau în seria *Pantera Roz*. A câștigat și un premiu Tony în 2009, jucându-l pe monarhul muribund Berenger I din piesa absurdă a dramaturgului de origine română Eugène Ionesco, *Regele moare*, atingând astfel recunoașterea

Foto: Vlad Braga

supremă cu care se poate mândri un actor, așa numita Triple Crown of Acting (Oscar-Emmy-Tony). Este unul dintre cei doar 24 de actori din lume care au reușit acest hat-trick, galeria lui de premii incluzând totodată două Globuri de Aur și trei Premii BAFTA. Geoffrey Rush face parte și din universul *Piraților din Caraibe*, unde l-a interpretat pe Căpitanul Hector Barbossa, principalul antagonist al francizei.

Rolurile sale îi necesită adesea fața expresivă și vocea distinctă, iar abordarea sa actoricească datorează mult tradițiilor teatrului fizic – prezența sa

devine centrală filmelor în care apare. Că a reușit să facă față fiecărei provocări cu aceeași dedicație nu face decât să ateste calitățile sale remarcabile. Un actor de anvergura unor Marlon Brando și Robert De Niro, Geoffrey Rush nu și însușește personajul pe care îl joacă, ci devine el.

Actorul va primi Premiul pentru Întreaga Activitate la Gala de Închidere TIFF.22, care va avea loc mâine, pe 17 iunie, de la 21:00 la Teatrul Național, iar în această seară va fi prezent la proiecția *Strălucire*, care va începe la 19:00 la Casa de Cultură a Studenților. ■

Masterclass de actorie cu Geoffrey Rush

Laurențiu Paraschiv

Geoffrey Rush, unul din cei doar 24 de actori care se pot mândri cu recunoașterea supremă în actorie, așa-numita Triple Crown of Acting (premiile Oscar, Emmy și Tony), a susținut ieri un masterclass destinat actorilor, studenților și profesioniștilor din industrie. Actorul australian a vorbit despre importanța colaborării actorului cu departamentele de design, make-up și costume, folosindu-se de exemple din propria carieră în teatru în film, de la rolul din spectacolul *Regele moare*, după Eugène Ionesco, la rolul Căpitanului Barbossa din franciza *Pirații din Caraibe*.

Un boost de încredere l-a reprezentat momentul în care Rush a povestit cum, pentru miniseria antologică *Genius*, producătorii nu au vrut inițial să-i acorde rolul lui Albert Einstein. Atunci, actorul alături de fiica sa au printat și suprapus o fotografie de-ale lui cu una de-ale lui Einstein, încercând să-și imagineze cum

ar arăta posibila schimbare. Desenând părul zburlit și mustața fizicianului, Rush și-a zis că dacă reușește să păstreze 30% din cel pe care-l va interpreta, va face un rol bun – a avut dreptate. Actorul a vorbit și despre cum e important să iei anumite riscuri și să nu spui „nu” din prima. Inițial, acesta refuzase oferta de a-l juca pe Căpitanul Barbossa în *Blestemul Perlei Negre*, trimițându-i agentului său o scrisoare de patru pagini cu motive pentru care ar prefera să facă mai degrabă un film indie, neregăsindu-se în personajul Disney. În cele din urmă, acesta s-a lăsat convins să dea măcar o probă, și nu regretă: în timpul ce proba unul dintre costume, a găsit personajul, iar pălăria i-a dat încrederea necesară să joace personajul acum iconic.

Nu în ultimul rând, Rush a vorbit despre cum aplicarea machiajului și ajustarea costumelor funcționează pentru el ca un proces de meditație care-l ajută inclusiv să se identifice cu personajele; e un ritual pe care îl practică încă de la începuturile sale în teatru, când juca spectacole la matineu. ■

► PROIECȚII SPECIALE ◀ *Strălucire*

Emily Noejovich

Bazat pe evenimente reale, filmul spune povestea lui David Helfgott, un pianist virtuos australian de origine poloneză-evreiască, a cărui carieră a fost profund marcată de boli mintale și, conform tezei narative a filmului, de toxicitatea tatălui său, Peter. În ciuda tragediei, filmul se îndepărtează de farmecul blestemat, concentrându-se asupra efectului înălțător al gloriei prin vindecare. *Strălucire* (1996) își duce astfel publicul din adâncurile agoniei personale până la vârful succesului artistic.

Filmul se deschide în mijlocul unei nopți ploioase, cu un David adult care a gustat deja nebunia și plutește pierdut pe străzi. Divagația sa aproape de neînțeles prefigurează astfel calea tragică pe care o urmează să o parcurgă pianistul, în calitatea de eroul filmului. Prin intermediul flashback-urilor frecvente, foarte bine coordonate, filmul trece prin diferite perioade din viața reală a lui David Helfgott, mergând de la primul său concurs de pian

în care, spre surprinderea arbitrilor, a arătat măiestria remarcabilă a lui Chopin la o vârstă fragedă, până la vindecarea pe mai multe planuri, după căsătoria cu Gillian.

Îl urmăim pe David în timp ce pleacă de acasă cu un sentiment amar și ajunge la Londra, luând lecții cu prestigiosul muzician Cecil Parkes. Asistăm la îndelungatul său exil de pe scenă, la admiterea în numeroase instituții din cauza depresiei sale profunde și continue și, mai presus de toate, la rolul jucat de dragoste și muzică în recuperarea sa. Această relatare a greutății vieții servește la crearea unei experiențe cathartice coplesitoare declanșate atunci când îl vedem pe David relansându-și triumfător cariera întreruptă. În crearea universului său narativ, filmul preia însă anumite licențe creative, favorizând adaptarea și impactul cinematografic față de complexitatea obișnuită a vieții reale.

Filmul, de exemplu, are o interpretare clară care se concentrează pe impactul negativ asupra sănătății mintale a lui David pe care l-au avut demonii tatălui său, ajungând să fie de-a dreptul cruzi. Interpretat ironic de actorul german Armin Müller-Stahl, Peter era fiul al unui rabin hasidic care, din cauza propriilor tensiuni cu familia sa, a ajuns să fugă de acasă, fapt pe care îl va regreta ulterior după ce

a aflat că familia pierit în Holocaust. Filmul însă privilegiază o totală ticăloșie a comportamentului lui Peter, nelăsând loc compasiunii și oferind un motiv simplu de a empatiza cu eroul.

Prăbușirea tânărului este reprezentată și ca o ruptură de proporții mitice, dar și aceasta este doar ficțiune. În ciuda pluralității de opinii pe subiect, filmul reușește fără îndoială să ridice realitatea obișnuită într-o ficțiune cathartică, reconstituind poveștile lui David Helfgott într-un cres-

cendo de intensitate dramatică, suspans, naturalețe documentară, plăcere sportivă în recuperarea pianului, un extaz transmis privitorului, ca o piesă muzicală. Sunt multe filme despre muzicieni celebri, unde celebritatea artistului a precedat și a dat naștere filmului; altele în care mai apar muzicieni necunoscuți și *Strălucire* (1996) este unul dintre ei.

► Vineri, 16 iunie, la ora 19:00 / Casa de Cultură a Studenților ◀

Libertate

Șerban Mark Pop

„Fie despre comunism, fie despre Revoluție, fie despre sechelele comunismului.”

Această afirmație e folosită adesea pentru a descrie marile tendințe ale cinemaului românesc postdecembrist. Deși evident reducționistă și neadevărată, afirmația include și cel mai nou lungmetraj al lui Tudor Giurgiu, *Libertate*. Numit de regizor drept „cel mai greu proiect la care am lucrat”, *Libertate* caută să depășească clișeele din filmele despre Revoluție, abordând un spațiu nou (Sibiul) și un punct nou de vedere (deținuții ilegali de după căderea regimului), adaptat după fapte reale, de către Tudor Giurgiu și Cecilia Ștefănescu – același duo din lungmetrajul de debut al lui Giurgiu, *Legături bolnăvicioase* (2006).

În mare parte, încercările lui Tudor Giurgiu de a depăși formula sunt reușite – *Libertate* debutează printr-un haos real, abia jucat în alte filme despre Revoluție, care aduce mai mult a filme americane de război precum *1917* (2019) decât a filme românești. Alternând între sediul miliției, sediul armatei și stradă, suntem familiarizați cu distribuția ansamblu, compusă dintr-o sumedenie de actori de cel mai mare calibru.

Din întreaga distribuție, cel mai memorabil este nimeni altul decât Cătălin Herlo, actorul de la Teatrul Național din Cluj-Napoca expunându-se pe marele ecran când impunător, când tandru, când tăios – o radiografiere a bărbatului comunist cu abilități de *starmaking* la doar un an după un rol vrut comic (dar doar vrut) în *Mirculică* (2022). De cealaltă parte a baricadei revoluționarului Leahu (Herlo) se află Stănese (Alex Calangiu), polițist judiciar, a cărui secrete se dezvăluie treptat, în timp ce acesta cade, puțin câte puțin, în disperare.

Întorcându-ne la distribuția menționată anterior, aceasta reunește trei tabere distincte: milițienii, soldații și revoluționarii, care se contopesc și se despart în urma unor întorsături de situație. Aici se află, așadar, miza din *Libertate*, Tudor Giurgiu scoțând la iveală toate micile falii și legături care se accentuează în situații de criză. Foștii colegi de birou se află pe cealaltă parte a gratiilor, reproșându-și că nu și-au văzut interesul și apelând mai mereu la fostele relații și pile – apeluri

care odată erau condamnate și asociate doar unei singure grupări (celor „puși cu puterea”) acum fac parte din ordinea zilei, din marea de bărbați blocați într-un bazin, încercând să scape cu viața.

Acest haos persistă de-a lungul întregului film, nefiind elucidat niciodată, iar asta voit. Oricât de mult ar încerca, toți laolaltă, polițiști cu revoluționari și cu securiști, ei nu vor putea să găsească vreodată „primul glonț”, acesta fiind doar sugerat și poate insinuat, dar în conflict cu cele ce s-au văzut

pe ecran. Totul se rezumă, în fond, la o persistentă luptă pentru evaziva *libertate*, indiferent de sistemul dat jos. Din contră, apariția constantă a micilor prejudecăți, discriminări și conflicte nu fac altceva decât să confirme că sistemul a fost doar un aparat al omului. Revoluția a luat efect, sistemul s-a schimbat, însă omul se află în continuare captiv, zbirând pentru libertate.

► Vineri, 16 Iunie, ora 21:45 / Piața Unirii ◀

Manticora

Ion Indolean

Madridul nu a părut niciodată mai apăsător ca în *Manticora*. Un oraș care naște monștri, și la propriu și la figurat. Julián (Nacho Sánchez) stă mai mult izolat în propriul apartament și desenează bestii 3D pentru jocuri violente. Are niște ochi hipnotici și e în general un interiorizat. Pare incapabil să se atașeze de cineva, de oricine, și recunoaște că nu a avut niciodată o relație *normală*. E produsul vremurilor actuale: angoasat, nesigur, cu frică să se deschidă, fără încredere în ceilalți. Totuși, ține cumva situația sub control. Nu deranjează pe nimeni și își vede de treabă. Dar monstrul e undeva acolo, *manticorul* cu cap de om, trup de leu, aripi de vultur și coadă de dragon dă târcoale. Echilibrul se rupe fulgerător atunci când salvează de la incendiu un băiețel care petrece mare timp singur în apartamentul aflat pe aceeași scară. E momentul declanșator, dar care pornește o istorie deloc previzibilă. Regizorul Carlos Vermut aruncă în aer orice clișeu, refuzând rezolvări facile. E declicul

pentru Julián, care la scurt timp o întâlnește pe Diana (Zoe Stein), o tânără studentă care are grijă de tatăl ei muribund. Două instantanee – băiețelul angelic, apoi fata cu chip androgin... – care nasc în el sentimente contradictorii, două momente care vin în ordinea greșită. Filmul reușește să construiască o tensiune care te face să te foiești în scaun, să pui mâna la ochi, să vrei să se termine odată dar în același timp să continue. E o senzație ciudată, palma acoperă privirea, dar degetele parcă nu se pot stăpâni să o întredeschidă; vrei totuși să vezi, să simți, să înduri. Domină prezența unui rău pe care nu poți pune mâna și care te lovește puternic în plex de câte ori are ocazia. La final, te întrebi dacă poate uneori merită să faci un efort și să îl ascuți pe cel din față oricât de mult crezi că a greșit. Și asta acum, nu peste o oră, nu mâine, pentru că mai târziu s-ar putea să nu mai ai ocazia.

► Vineri, 16 Iunie, ora 23:00 / Cinema Florin Piersic ◀

Când pui bani deoparte (finally).

DESCARCĂ DE PE Google Play

Descarcăți de pe App Store

Arsenie. Viața de apoi a unui „proto-influencer”

Bogdan-Andrei Lungu

Figura lui Arsenie Boca nu încetează să impresioneze și să fascineze poporul român. Boca a devenit mai mult mitologie decât istorie sau teologie, structurând și ordonând viața multor concetățeni, când din mănăstire, când de pe frigider, sub formă de poză cu magnet. Alexandru Solomon investighează această personalitate enigmatică, înecată într-un soi de misticism extraterestru, în documentarul său *Arsenie*.

În peliculă, Solomon încearcă să traseze istoria lui Arsenie: cum a ajuns să fie o figură importantă în Biserica Ortodoxă, aproape canonizat, și cum s-a transformat acesta într-un „proto-influencer” printre

oamenii de rând din România. Fuga după povestea lui Arsenie se întâmplă împreună cu un grup de oameni, de vârste mixte, împărțiți între sceptici și credincioși, care iau parte la acest *witch hunting* cu autocarul pe drum, unde vrăjitoarea e de fapt un preot cu valențe politice când legionare, când comuniste. Povestea este spusă prin intermediul discuțiilor între sceptici și credincioși, într-o încercare de a pune viața și opera lui Arsenie Boca, un subiect realmente amețitor, în dezbatere.

Aflăm din acest documentar, de la (și prin) credincioșii în marele minuni ale lui Arsenie, de unde își trag rădăcinile aceste

tipuri de credințe mistic-conspiraționiste. Se trag tocmai din trăirile sub comunism, sub Ceaușescu, sub un materialism grosolan, brut și dur, unde spiritul (orice ar însemna asta) este redus la ciment concret, sărăcăcios. Condiția omului postcomunist, ca să împrumutăm adaptarea la fraza lui Lyotard (condiția omului postmodern) dată de filosoful clujean Ciprian Mihali, este aici exemplificată și explorată prin tot felul de credințe curioase: energii angelice resimțibile de către om, spiritualism incoerent, interacțiunea cu sfinți morți. În încercarea de a-l explica pe Arsenie și fascinația pe care acesta o creează prin

așa-zisele minuni (topiri de icoane, lacrimi prin icoane, însănătoșirea bolnavilor etc) găsim, de fapt, consecințele mentale ale regimului comunist român, unde omul a fost redus la ideologie și la subzistență fizică absolută.

Dacă Simon Weil avea dreptate atunci când vorbea despre munca crâncenă ca ceva care transformă omul într-un obiect incapabil de a gândi (tocmai ceea ce ne face oameni), atunci documentarul lui Solomon transformă remarcă filosofică în documentare empirică a unei ipoteze. Weil și Solomon descoperă un lucru comun, fiecare în modul său propriu, anume faptul că omul redus la necesitățile vieții și la condiții inumane de trai și muncă ajunge să-și piardă, încet dar sigur, umanitatea constitutivă și rațională a lui *homo sapiens*. Minte omului în stare de precaritate perpetuă ajunge la ingeri și demoni, magie și vrăjitorie, icoane care plâng, fascism și legionarism, elementele cele mai periculoase din om, cele mai înecate în iraționalitate, frică și ignoranță.

În economia Arseniană, simbolică, dar și materială (icoane cu fața preotului, magneți de frigider, brățări), regăsim adevăruri înfricoșătoare și triste despre o parte din credincioșii români. Jonglatul suav și inconștient între fascism și dictatură, pe care-l propun unii ca model politic în cadrul dezbaterilor din documentar, arată legătura greu de rupt dintre misticismul ortodox, simbolizat prin Arsenie Boca, și legionarismul lui Zelea Codreanu. Solomon tratează cu respect acești credincioși, dar la final concede faptul că un răspuns final despre fascinația față de Arsenie Boca nu poate fi găsit. Poate că răspunsul este de găsit, doar că acesta este, de fapt, greu de acceptat.

Documentarul are premiera mondială la Cluj.

► **Vineri, 16 iunie, la ora 16 30 / Casa de Cultură a Studenților** ◀

groupama.ro
AloGroupama: 0374 110 110

Sparta

Oana Balaci

Ulrich Seidl realizează *Sparta* ca o continuare a filmului său *Rimini*, de data aceasta concentrându-se pe Ewald, fratele protagonistului precedent. Filmat în mediul rural din România cu actori deopotrivă austrieci și autohtoni, *Sparta* se apropie puternic de realismul Noului Val Românesc și de un cinéma vérité ce ar putea trece foarte ușor drept documentar pentru necunosători. Este dedicat regretatului Hans-Michael Rehberg, aflat în ultimul rol al său – tatăl dement al protagonistului ce își trăiește ultima parte a vieții într-un azil.

Din seria titlurilor de la TIFF care ating teme mai puțin explorate în cinematografie face parte și filmul lui Seidl, despre un pervers cu o predilecție pentru băieții ce reamenajează o școală veche dintr-un sat din Transilvania și o transformă într-o sală de judo – dar și o cetate veche spartană în care nu se poate intra decât cu un anumit cod. Ideea în sine pare generoasă:

o oportunitate pentru copiii locali de a face sport gratuit și a se întâlni într-un colectiv. Însă antrenamentele devin tot mai dese, elevii nu mai petrec timp cu familiile lor, iar părinții încep să devină suspicioși. Când discuțiile cu protagonistul austriac, care nu prea cunoaște limba română, devin zadarnice, nu le mai rămâne tutorilor decât să asedieze *Sparta*.

Drama nu arată în niciun moment scene explicite de pedofilie, însă indicii sunt presărate pe tot parcursul narațiunii. Ewald pare că încearcă să își țină dorințele în frâu, mulțumindu-se doar cu privitul. Prietena lui focoasă nu reușește în niciun fel să îi trezească interesul sexual. Cât timp va trece până ce acesta va acționa?

► **vineri, 16 iunie, ora 22:45 / Cinema Victoria** ◀

► **duminică, 18 iunie, ora 16:00 / Casa de Cultură a Studenților** ◀

Copel Moscu - fatalismul unei cariere în cinematografie

„...or eu, la meseria mea de cioban, m-am gândit că ar fi bine să fotografiez toate oile ca să le țin minte”, astfel vorbește Copel Moscu despre imersiunea sa în universul cinematografeiei. Anul acesta, două dintre proiecțiile regizorului român sunt aduse pe ecran în cadrul secțiunii Zilele Filmului Românesc la **TIFF.22**: *Paradisul naivilor* și *Va veni o zi*.

de Arabella-Angelina Cumpănă

Colegii mei au ales aeromodelismul, dorind să se facă aviatori, cosmonauți etc, or eu, la meseria mea de cioban, m-am gândit că ar fi bine să fotografiez toate oile ca să le țin minte (*râde*). Mi se părea însă că fotografia e deja depășită, astfel că m-am înscris în Cineclub. Am primit un aparat de filmat și peliculă și am învățat ABC-ul realizării unui film mai întâi ca amator.”, povestește Copel Moscu, într-un interviu acordat revistei „Adevărul”, despre primele interacțiuni cu „camera obscură” a cinematografeiei.

Numele acestuia circulă cu religiozitate în rândul cinefililor și cineștilor autohtoni, dobândindu-și notorietatea în grupul documentariștilor din anii '80, când a debutat cu scurtmetrajul *Seraliștii*, produs de „Sahia Film”.

Născut în 13 septembrie 1953, acesta și-a petrecut copilăria împreună cu peisajele pitorești pe care le oferă vederea Carpaților Orientali. Perioada anilor '50-'60 în Piatra Neamț consemnează circulația unei populații evreiești extrem de consistente, care aveau multiple prăvălii în orașele moldave. Pe o asemenea stradă, plină de magazine evreiești, a copilărit și Copel Moscu, locuind împreună cu bunicii mamei, de etnie evreiască, și părinții săi. În același interviu, acesta afirmă că a fost ferit de stigma socială a antisemitismului, nefiind nevoit să se confrunte cu problema diferențelor etnice. Iubirea

Paradisul naivilor

pentru film i-a fost cultivată de bunica sa, sursa primară de admirație, care organiza o „adevărată expediție pentru mersul la cinema”. Totuși, cele dintâi intuiții în vederea parcursului cinematografic s-au concretizat în liceu: „Am primit un aparat de filmat și peliculă și am învățat ABC-ul realizării unui film mai întâi ca amator.”

Abia din a treia sau a patra încercare a reușit să ia admiterea la regie la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale”, pentru ca, actualmente, să ocupe un post universitar la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică din București. De-a lungul carierei

sale cinematografice, a realizat peste 50 de filme de scurt și lungmetraj, atât în calitate de regizor, cât și în calitate de scenarist, pentru care a obținut peste 25 de premii naționale și internaționale. Câteva dintre titlurile care merită amintite sunt: *Va veni o zi...* (1985/1990), *Intrarea unui tren în gară* (1988), *Am ales libertatea* (1992), *Comoară naivă* (2018). Personalitate polimorfă, activitatea lui Copel Moscu se extinde în multiple direcții profesionale: acesta este, de asemenea, inițiatorul și directorul a două festivaluri internaționale de film: Cinepolitica și Festivalul de Film Experimental - BIEFF.

Copel Moscu își articulează universul cinematografic prin grila unei realități utopice, în care protagoniștii își chestionează limitele, sondând straturile multiple de semnificații ale propriei existențe. Singularitatea stilistică cu care se impune pe scena cinematografică derivă tocmai din aceasta incursiune în trecut pentru o reconsiderare obiectivă a mesajului transmis. Cinema lui Moscu, parcă o reminiscență a cinema lui tarkovskian, explorează dimensiuni alternative ale realității care ni se prezintă drept adevăr absolut, ficționalizând și relativizând crusta existenței umane. Suprapunerea, în aparență, a unor planuri narative distincte impregnează universul cinematografic al lui Copel Moscu de fermitate și seriozitate, examinând căi în vederea salvării individului din fața extincției. Despre asta ne vorbește și în filmul său *Paradisul naivilor*, un documentar care transpune salvarea existențială în planul artistic. Documentarul va fi precedat de scurtmetrajul său *Va veni o zi*, care trasează în cheie alegorică, prin filtrul unei viziuni distopice, politica segregționistă a statului național-comunist care pare să se fi permenizat în România acelor vremuri.

„Ca o ironie a sortii, exact pe locul casei părintești, a fost construit Cinematograful Panoramic” - **TIFF.22** aduce pe ecran două dintre proiecțiile esențiale ale regizorului Copel Moscu, însoțit pretutindeni de umbra celei de-a șaptea arte, hașurând fațetele multiple ale universului său cinematografic. ■

Masterclass cu Oliver Stone

Aprindeți-vă flacăra creativă și deschideți-va calea spre propria călătorie remarcabilă în lumea cinematografeiei, ghidată de expertiza și pasiunea lui Oliver Stone.

de Ilie Bălan

Regizorul, scenaristul și producătorul american Oliver Stone este unul dintre invitații speciali al celei de-a 22-a ediții **TIFF**. În cadrul Masterclass-ului său, Stone va susține o conversație cu Mihai Chirilov, directorul artistic **TIFF**, mâine, 17 iunie, de la ora 11:00, la Radisson Blu Hotel. Pe parcursul acestui Masterclass, Stone va împărtăși cu generozitate bogăția sa de cunoștințe și experiențe, oferind o perspectivă neprețuită asupra lumii cinematografeiei. Această oportunitate unică oferă o privire în mintea unui maestru al povestirilor, care va pătrunde în complexitatea meseriei sale, va dezvălui secretele din spatele alegerilor sale cinematografice și va oferi îndrumări pentru cei care doresc să-și croiască propriul drum în industrie.

Controversat și polarizant, Oliver Stone este una dintre cele mai proeminente figuri ale Hollywood-ului din anii '80-'90. A câștigat trei premii Oscar, două ca regizor, pentru *Plutonul* (*Platoon*, 1986) și *Născut pe 4 iulie* (*Born on the Fourth of July*, 1989), și unul pentru scenariu, cu *Expresul*

de la miezul nopții (*Midnight Express*, r. Alan Parker, 1979).

Oliver Stone își va purta cursanții în culisele muncii sale, împărtășind anecdote personale, lecții învățate și provocările cu care s-a confruntat de-a lungul carierei sale.

Fie că sunteți un regizor aspirant, un scenarist sau pur și simplu un cinefil pasionat, aceasta este o ocazie rară de a învăța de la un adevărat maestru. ■

MOVIE NIGHTS

DIJULIUSMALL

Din **23 Iunie**
IULIUS PARC
în serile de **vineri**

ACCES GRATUIT

Programul proiecțiilor este disponibil pe cluj.iuliusmall.com și fb.com/iuliusmallcj

► LUNĂ PLINĂ ◀

Sirena nopții

Laurențiu Paraschiv

O tânără traversează o pădure de munte pentru a ajunge la o colibă părăsită. Pare să știe ce face atunci când își amenajează culcușul într-o clădire ponosită, fără electricitate și apă. Curând, o mână de oameni apar, curioși să afle ce caută acolo – se pare că aici a crescut. După două decenii de la tragedia care a curmat viața surorii ei, Șarlota (Natalia Germani) se întoarce la casa natală dintr-un sat de munte din Slovacia pentru a intra în posesia propriei moșteniri. Însă când ajunge acolo, descoperă că locuința i-a ars din temelii, astfel

că rămâne peste noapte în cabana abandonată a unei vecine, despre care se spune că ar fi fost vrăjitoare. A doua zi, negăsind pe nimeni la primărie, decide să rămână în sat pentru o vreme, timp în care se împrietenește cu Mira (Eva Mores), o fitoterapeută despre care localnicii șușotesc că s-ar ocupa și ea cu magia. Cele două încep să repare casa, iar Șarlota începe în paralel să investigheze ce s-a întâmplat cu familia sa și vecina Otyla. Însă sătenii se țin tare și nu par dispuși să le accepte în rândul lor. Șarlota se luptă cu propriul trecut și prezent, amintindu-și de misoginia și superstițiile pe care le-a lăsat în urmă atunci când a plecat, iar Mira se confruntă cu o respingere din ce în ce mai fermă.

Numit anul trecut Cel mai bun film din competiția Cineasti del Presente de la Lo-

carno, *Sirena nopții* nu pare interesat de direcția de folk horror în care *The VVitch* mergea acum câțiva ani, deși regiunea Tereza Nvotová pare să-și înmoaie degetul în întocmai acea atmosferă ezoterică. În schimb, aceasta alege să studieze conflictul dintre protagonistă și comunitatea cu gândire medievală și face o conexiune clară între vânătorile de vrăjitoare din trecut și excluderea la marginea societății a femeilor care aleg să-și părăsească rolurile tradiționale în prezent. E o legătură validată și de faptul că

Șarlota nu se retrage în munți pentru o simplă moștenire care nici nu valorează mare lucru: ea ajunge aici pentru a scăpa dintr-o relație abuzivă – iar în contextul în care femeile își pierd dreptul asupra propriilor corpuri chiar și în cele mai de seamă democrații, e o temă cu greutate.

► Vineri, 16 iunie, ora 17:00 / Cinema ARTA ◀

► Sâmbătă, 17 iunie, ora 20:45 / Cercul Militar ◀

► CINECONCERT ◀

Căruța Fantomă

Bogdan-Andrei Lungu

Poveștile din copilărie cu fantome aveau (și încă au) o atracție proprie. Asta pentru că ne sperie și ne fascinează. De obicei, poveștile cară nuanțe morale despre bine și rău. La fel se întâmplă și în filmul iconoclast al lui Victor Sjöström intitulat *Căruța Fantomă* (1921), lansat cu mai bine de 100 de ani în urmă. Film mut, care spune multe, întunecat și misterios, ne povestește despre omul sub semnul alcoolului și despre consecințele acțiunilor noastre.

Căruța Fantomă este un reper al lumii filmului, cu o poveste fascinantă care îi poartă pe spectatori într-o călătorie înspăimântătoare a răscumpărării, mortalității și puterii autorefecției (mai ales despre comportamentul bețivului). Plasat în noaptea de anul nou, noapte simbol și simbolică pentru începuturi și sfârșituri, filmul se concentrează asupra haoticului David Holm (Victor Sjöström), un alcoolic amarnic aflat pe patul morții. Odată cu trecerea de la miezul nopții, David întâlnește figura fantomatică a șoferului carului fantomă, care îi dezvăluie că ultima persoană care moare în fiecare an trebuie să preia datoria dificilă – dar nece-

sară – de a colecta sufletele celor apuși. Prin intermediul unor flashback-uri inovatoare și revoluționare la vremea lor, asistăm la viața tumultuoasă a lui David și lanțul de evenimente care l-au condus pe drumul autodistrugerii – în mod special alcoolul și modul în care își trata partenera. Edit (Hilda Borgstorm) este fosta iubită a lui David. Relația a fost tensionată din multe motive – alcoolul fiind principalul. Chit că ea nu era bine tratată de David, asta nu o oprea din a fi afectuoasă și blândă cu el în timpul relației. Lucrurile se schimbă, însă, odată ce povestea avansează spre final, cu consecințe gigantice.

Căruța Fantomă este atât despre consecințele acțiunilor noastre și cum reflectează ele asupra moștenirii pe care o lăsam în urmă, cât și despre efectele nefaste pe care alcoolul (adică adicția) le are asupra individului și colectivului. Un film de epocă într-o epocă diferită, *Căruța Fantomă* rămâne, pe bune dreptate, un film mut (gălăgios sub forma comentariului social) care merită văzut.

► Vineri, 16 iunie, ora 21:30 / Biserica Pietati-Evanghelică-Luterană ◀

Cele mai așteptate titluri Netflix din 2023

Pentru Netflix, 2023 a început în forță cu un line-up bogat în filme și seriale care să încânte iubitorii de divertisment din întreaga lume. Continuând în același ritm incitant, a doua jumătate a anului aduce lansări și mai epice, cu aventuri nemaivăzute, actori cunoscuți și povești care fac înconjurul lumii.

E câte ceva pentru fiecare dintre noi: câmpuri de luptă ale corupției politice, magiei negre și ale trădării în **The Witcher: Sezonul 3 Volumul 1**, cu Henry Cavill, în rolul principal; scene de acțiune alerte și captivante în **Extraction 2**, cu Chris Hemsworth, precum

și în **Heart of Stone**, cu Gal Gadot; vânători internaționale în **The Killer**, un film neo-noir regizat de David Fincher; un nou univers creat de Zack Snyder în filmul SF de acțiune intitulat **Rebel Moon**.

Cu personaje complexe interpretate de unii dintre cei mai apreciați actori, cu povești autentice, dar și cu producții de la regizori premiați, Netflix continuă să-și încânte publicul cu un titluri cât mai diverse. Iar multe dintre acestea au devenit unele dintre filmele și seriile noastre preferate.

Seriale

BERLIN

Acest spinoff **La Casa de Papel** urmărește călătoria personajului iconic jucat de Pedro Alonso în timpul unui furt impresionant. Doar două lucruri pot însenina o zi sumbră: primul ar fi dragostea. Al doilea, să furi o avere. Ele sunt cele care îl motivează pe Berlin în epoca lui de aur, o perioadă în care încă nu are nicio idee despre boala lui și nu a rămas prins ca un șobolan în Monetăria Spaniolă. Aici începe să pregătească unul dintre cele mai extraordinare furturi ale sale: să facă bijuterii în valoare de 44 de milioane să dispară ca prin magie.

LUPIN PARTEA 3

Omar Sy va reveni în rolul lui Assane Diop în 7 noi episoade alături de Ludivine Sagnier, Antoine Gouy, Soufiane Guerrab și Shirine Boutella. Nevoit să se ascundă, Assane trebuie să învețe să trăiască departe de soția și de fiul său. Conștient de suferința pe care le-o provoacă, Assane nu mai rezistă și decide să se întoarcă la Paris și să le facă o propunere nebunească, și anume să părăsească Franța și să înceapă o nouă viață în altă parte. Dar fantomele trecutului nu sunt niciodată prea departe și un eveniment neașteptat îi va da toate planurile peste cap.

THE CROWN

Inspirată de evenimente reale, această dramă fictivă spune povestea reginei Elisabeta a II-a și a evenimentelor politice și personale care i-au modelat domnia. Odată cu un nou deceniu, Prințul William începe cursurile la Universitatea St Andrew's, hotărât să ducă o viață cât mai normală atât cât îi mai permite contextul. În același timp și Kate Middleton din Berkshire își începe viața de studentă. Atunci când cei doi se întâlnesc pentru prima dată în campus, începe o nouă poveste de dragoste și un nou viitor pentru **The Crown**.

THE WITCHER: SEZONUL 3

Sub amenințarea monarhilor, magilor și bestiilor de pe Continent, care se întrec să o captureze, Geralt o ascunde pe Ciri, hotărât să-și protejeze familia proaspăt reunită de cei care amenință să o distrugă. Yennefer, căreia îi revine sarcina de a o iniția pe Ciri în tainele magiei, îi duce la fortăreața protejată Aretuza, unde cu toții speră să

afle mai multe despre puterile neștiute ale fetei. Spre surprinderea lor, însă, descoperă că au ajuns în mijlocul unui câmp de bătălie dominat de corupție politică, magie neagră și trădare. Dacă nu vor să se piardă unii pe alții pentru totdeauna, trebuie să riposteze și să riște totul.

Filme

HEART OF STONE

Rachel Stone (Gal Gadot) este un agent de informații, singura femeie care se află între organizația ei puternică, globală, de menținere a păcii și pierderea celui mai valoros și periculos bun al său.

REBEL MOON

Când o colonie pașnică de la marginea galaxiei se trezește amenințată de armatele tiranicului regent Balisarius, ei trimit o tânără cu un trecut misterios, numită Kora, să caute războinici de pe planetele vecine pentru a-i ajuta să ia atitudine.

THE KILLER

După o accidentare fatală, un asasin se luptă cu angajatorii săi și cu el însuși, într-o vânătoare internațională de oameni, despre care el insistă că nu este una personală. Filmul este bazat pe seria de romane grafice **The Killer** de Alexis Nolent (a.k.a Matz) și ilustrate de Luc Jacamon, publicate original în limba franceză de Editions Casterman.

EXTRACTION 2

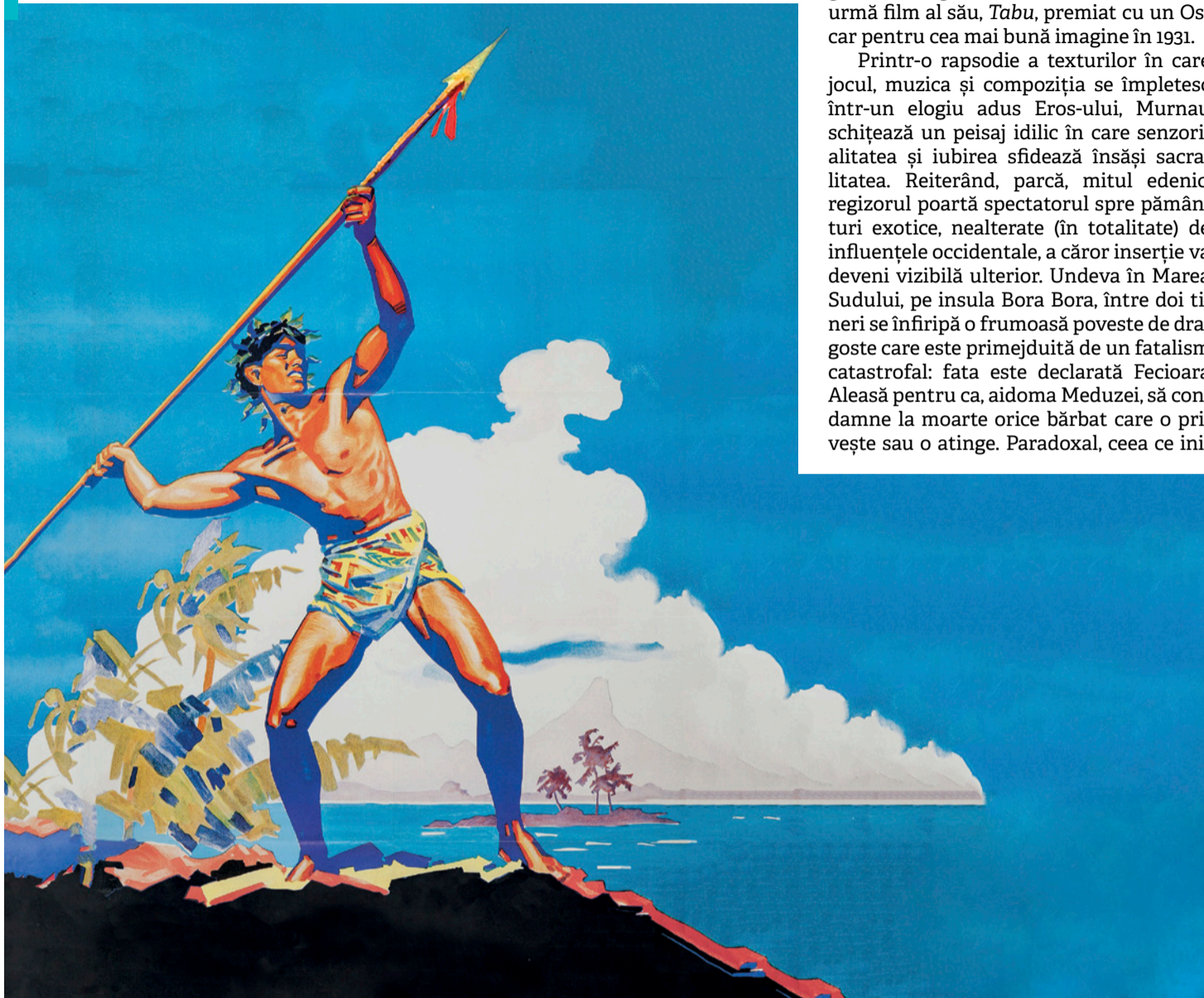
Chris Hemsworth revine în rolul lui Tyler Rake în **Extraction 2**, continuarea apreciatului film de acțiune Netflix **Extraction**. După ce a scăpat ca prin urechile acului din evenimentele din primul film, Rake se întoarce în rolul mercenarului australian care operează pe piața neagră. Îl așteaptă o nouă misiune periculoasă: să salveze familia supusă abuzurilor a unui gangster nemilos din Georgia din închisoarea în care este ținută. Hemsworth se reîntâlnește cu

regizorul Sam Hargrave, filmul fiind produs de compania AGBO, care le aparține lui Joe și lui Anthony Russo. Scenariul este semnat de Joe Russo. Golshifteh Farahani își reia rolul din primul film și îi are alături pe Adam Bessa, Olga Kurylenko, Daniel Bernhardt și Tinatin Dalakishvili.

Tabu

Arabella-Angelina Cumpănă

“Sfântă este Reri. De acum înainte aceasta este tabu. A distruge acest tabu înseamnă moarte.” Despre vrăjile lui Eros, prin care îndrăgostiții reușesc să depășească interdicțiile comunitare ne vorbește legendarul regizor FW. Murnau în cel din urmă film al său, *Tabu*, premiat cu un Oscar pentru cea mai bună imagine în 1931.

Printr-o rapsodie a texturilor în care jocul, muzica și compoziția se împletesc într-un elogiu adus Eros-ului, Murnau schițează un peisaj idilic în care senzorialitatea și iubirea sfidează însăși sacralitatea. Reiterând, parcă, mitul edenic, regizorul poartă spectatorul spre pământuri exotice, nealterate (în totalitate) de influențele occidentale, a căror inserție va deveni vizibilă ulterior. Undeva în Marea Sudului, pe insula Bora Bora, între doi tineri se înfiripă o frumoasă poveste de dragoste care este primejduită de un fatalism catastrofal: fata este declarată Fecioara Aleasă pentru ca, aidoma Meduzei, să condamne la moarte orice bărbat care o privește sau o atinge. Paradoxal, ceea ce ini-

țial pare o piedică ce stă în calea celor doi îndrăgostiți va asigura prelungirea de-a dreptul melodioasă a eros-ului, asemenea instrumentalului care completează tabloul vizual. Fuga celor doi tineri pe o altă insulă în speranța împlinirii amoroase marchează o inversare a planurilor narative: dinspre vederile pitorești și exotice ne îndreptăm spre o lume parțial idilică, deja pătată de tendințele civilizaționale și mercantiliste ale Vestului. Tânărul este nevoit să se angajeze culegător de perle, dar este inapt să înțeleagă conceptul de bani, ceea ce îl face să se aleagă cu o droaie de datorii. Obstacolele (atât de frecvente în atingerea voluptății amoroase) pândesc în permanență tânărul cuplu, amenințându-le la fiecare pas iubirea. Pedepsa care se prăbușește asupra celor doi amintește de răzbunarea din tragedia antică: găsiți de liderii comunităților lor natale, aceștia vor să îi pedepsească, pentru ca, în final, forța tabuului să-i încolăcească pe cei doi în strânsoarea despărțirii.

Și, totuși, Murnau ne invită la o meditație asupra iubirii, care transcende orice limitare spațială sau temporală, care, printr-un spirit de bravadă, violează canonul și merge atât de departe încât demontează normele unei întregi colectivități.

Deși pare că despre figura renumitului regizor german s-a vorbit și scris în repetate rânduri, aceasta conține resurse inepuizabile de inspirație. Aceste resurse au fost valorificate și de compozitoarea Violeta Dinescu, fermecată de structura formei muzicale a filmului. Printr-un material care dialoghează cu oamenii, locurile și povestea din *Tabu*, aceasta trasează o serie de corespondențe, comentarii și contrapuncte la imaginile de pe ecran. Astfel, TIFF.22 găzduiește cine-concertul *Tabu - o poveste din Marea Sudului*, în cadrul căruia muzica va fi interpretată live de Trio Contraste și Dorin Cuibariu.

► Viner, 16 iunie, ora 19:00 / Muzeul Etnografic ◀

Insula

Ion Indolean

Ammar și Daniel sunt polițiști locali. Vin de departe și au bătut drum lung pentru o viață mai ușoară. Acum, slujba lor apare ca de vis: supraveghează ziua și noaptea un cartier liniștit și cochet din Lausanne, unde nu prea se întâmplă nimic altceva decât traiul așezat al oamenilor și ciripitul păsărelelor. Prin ochii lor cunoaștem – fără grabă – această *insulă* și întâlnim poveștile rezidenților. Regizorul Tizian Büchi nu se grăbește nicăieri și ne invită și pe noi să facem la fel.

Aflat undeva la întâlnirea dintre documentar și ficțiune, *L'ilôt* conține și o intrigă căreia parcă nu îi putem da de cap: Ammar și Daniel trebuie să se asigure că localnicii nu se apropie și nu rămân lângă pârâul care curge pe aici. De ce? Poate doar așa... Cu o lipsă de concretețe binevenită și aparținând mai degrabă construc-

tului magic, această situație neprevăzută reprezintă numai un strat al studiului centrat pe relațiile între elvețieni get beget și emigranți proveniți din alte culturi. Poate această intrigă de care aproape că nici nu e nevoie funcționa ca premoniție pentru schimbările inerente ce vor veni? Deocamdată, e loc pentru toată lumea, iar zilele curg domol, asemenea apei învăluite de vegetație, stânci, băncuțe și de mult calm. Uneori, pe-nserat, fiecare își aduce scaunul și se face câte o masă ad-hoc, sub umbra copacilor, pe iarba generoasă dintre clădiri. O odă adusă traiului la comun și a respectului reciproc, filmul se întreabă dacă s-a schimbat ceva aici și cât pot lucrurile, de fapt, rămâne la fel.

► Vineri, de la 19.30 / Cinema Arta ◀

Camelia Pintilie „Încerc să nu mă compar cu alții, cu alte parcursuri. Încerc tot timpul să mă raportez la mine și doar la mine”

10 actori de teatru sunt prezentați anual, în cadrul TIFF, profesioniștilor din lumea filmului și publicului. Programul **10 pentru FILM la TIFF** își propune să promoveze figuri noi în filmul românesc și îi vizează pe actorii care nu au avut până acum șansa afirmării în cinema.

a consemnat Vlad Bălan

Credit foto: Sabina Costinel

Cei 10 selectați pentru ediția a 12-a a programului sunt: Costi Apostol și Mădălina Mușat (Sf. Gheorghe), Andrada Balea (Cluj), Christine Cizmaș și Ana Maria Cojocaru (Timișoara), Cătălin Ștefan Mîndru (Suceava), Marcela Motoc, Camelia Pintilie și Vlad Ionuț Popescu (București), Sara Pongrac (Focșani, Turda, Cluj).

Camelia Pintilie (34 ani) a absolvit Actoria la UNATC. Este angajată la Teatrul Excelsior, București, dar a jucat și continuă să o facă și în teatru independent. Actorul și regizorul Vlad Bălan i-a pus câteva întrebări:

Cum faci să înțelegi, pe bune, un rol, un personaj?

Nu știu. Gândești logic, descompui în poziții, faci paralelisme cu viața ta, vorbești cu oamenii care participă la proiect, te întrebi, îți răspunzi, te îndoiești, proba-

bil și intuiția are un mare rol. Nu îmi dau seama în ceea ce mă privește, care e mecanismul. Nu merg după o programă. Stau, am răbdare să înțeleg, să îmi iau toate informațiile din text, să culeg ce e de cules de la regizor, de la ce propun partenerii, să înțeleg ce îmi vine să propun și de ce. Și la un moment dat, după ce am *the big picture*, știu că dacă o să calc pedala, o să merg în direcția în care trebuie. Până nu înțeleg real, pe bune și în mod particular tot contextul, nu mă arunc. Am răbdare cu mine, să înțeleg tot.

Ai rămas gravidă în perioada în care s-a descoperit vaccinul și părea că lucrurile o să se întoarcă la normal. Și știu că ți-a fost de teatru. Ți-a fost frică de faptul că a avea un copil ar putea să te priveze de niște experiențe?

M-a speriat că o să mă uite lumea. Că colegii o să aibă niște experiențe comune pe care eu nu o să le împărtășesc cu ei și că asta o să ne îndepărteze. Nu s-a întâmplat. Am recuperat repede. Cumva, nu am simțit nicio pierdere.

(Interviul integral se citește pe LiterNet.ro la <https://agenda.liternet.ro/cronici/10pentrufilmattiff.html>) ■

PROGRAM / VINERI / 16 IUNIE

CINEMA FLORIN PIERSIC

12:30 VA URMA
Noaptea în care Logan s-a trezit (The Night Logan Woke Up)
115' / Xavier Dolan / Canada, Franța [7R1]

15:00 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Scurtmetraje românești I (Romanian Shorts I)
110' [7R2]

17:45 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Scurtmetraje românești II (Romanian Shorts II)
111' [7R3]

20:30 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Scurtmetraje românești III (Romanian Shorts III)
110' [7R4]

23:00 FĂRĂ LIMITĂ
Manticora
115' / Carlos Vermut / Spania, Estonia [7R5]

CASA DE CULTURĂ A STUDENȚILOR

12:00 FĂRĂ LIMITĂ
Teatrul minții (Theatre of Thought)
107' / Werner Herzog / SUA [6C1]

14:30 LARGER THAN LIFE
Cesária Évora
95' / Ana Sofia Fonseca / Portugalia [7C1]

16:30 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Arsenie. Viața de Apoi (Arsenie. An Amazing Afterlife)
96' / Alexandru Solomon / România, Luxemburg [7C2]

19:00 PROIECȚII SPECIALE
Strălucire (Shine)
105' / Scott Hicks / Australia [7C3]
ÎN PREZENȚA ACTORULUI GEOFFREY RUSH

21:15 SUPERNOVA
În bătaia focului (Afire)
103' / Christian Petzold / Germania [7C4]

CINEMA VICTORIA

10:00 COMPETIȚIE
Ca peștele pe lună (Like A Fish On The Moon)
78' / Dornaz Hajija / Iran [7V1]

12:00 COMPETIȚIE
Carbon
103' / Ion Borș / Moldova, România, Spania [7V2]

14:45 FOCUS NORDIC
În oglindă (Superposition)
102' / Karoline Lyngbye Pedersen / Danemarca [7V3]

17:15 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Soțul meu musulman (My Muslim Husband)
71' / Daniel Bărnăuți, Alexandra Bărnăuți / România [7V4]

19:15 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Între revoluții (Between Revolutions)
69' / Vlad Petri / România, Croația, Qatar, Iran [7V5]

21:00 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Paradisul naivilor (The Paradise of the Naives) / 62' precedat de
Va veni o zi (A Day Like Any Other)
12' / Copel Moscu / România [7V6]

22:45 FĂRĂ LIMITĂ
Sparta *
99' / Ulrich Seidl / Austria, Franța, Germania [7V7]

CERCUL MILITAR

15:15 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Oameni de treabă (Men of Deeds)
105' / Paul Negoescu / România, Bulgaria [7W1]

18:00 EDUCATIFF
David
110' / Radu Muntean / România [7W2]

20:30 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Pocalul. Despre fii și fiice (The Chalice. Of Sons and Daughters)
84' / Cătălina Tesar, Dana Bunescu / România [7W3]

CINEMA ARTA

10:00 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Planeta albastră (Blue Planet)
81' / Dani Sărcuț / România [7A1]

12:00 WHAT'S UP, DOC?
Pământul de care aparținem (The Land You Belong)
90' / Elena Rebeca Carini / Italia, România [7A2]

14:30 WHAT'S UP, DOC?
Sauna secretelor (Smoke Sauna Sisterhood)
89' / Anna Hints / Estonia, Islanda, Franța [7A3]

17:00 LUNĂ PLINĂ
Sirena nopții (Nightsiren)
110' / Tereza Nvotova / Cehia, Slovacia, Franța [7A4]

19:30 WHAT'S UP, DOC?
Insula (Like an Island)
106' / Tizian Büchi / Elveția [7A5]

22:00 WHAT'S UP, DOC?
Deasupra tuturor (La haut perché)
105' / Raphaël Mathié / Franța [7A6]

SAPIENTIA

10:15 EDUCATIFF
Familia tărăboi (The Hullabaloo!)
83' / Reetta Huhtanen / Finlanda [7S1]

12:15 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Tigru (Day of the Tiger)
80' / Andrei Tănase / România, Franța, Grecia [7S2]

14:45 LARGER THAN LIFE
De ce mă cheamă Nora, când cerul meu e senin (Nora)
86' / Carla Teaha / România [7S3]

17:15 LUNĂ PLINĂ
Somnabulul (The Nightman)
101' / Melanie Delloye / Belgia [7S4]

19:45 FOCUS NORDIC
Ultima primăvară (Sister, What Grows Where Land Is Sick?)
80' / Franciska Eliassen / Norvegia [7S5]

22:00 FOCUS NORDIC
Pământul e un cântec păcătos (The Earth Is a Sinful Song) *
104' / Rauni Mollberg / Finlanda [7S6]

CINEMA MĂRĂȘTI

17:00 EDUCATIFF
Regula dintăi (La prima regola)
100' / Massimiliano D'Epiro / Italia [8Z1]

19:30 SUPERNOVA
Kompromat
127' / Jérôme Salle / Franța [8Z2]

CINEMA DACIA MĂNĂȘTUR

18:00 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Boss
126' / Bogdan Mirică / România, Suedia, Luxemburg [7D1]

20:45 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Spre nord (To The North)
123' / Mihai Mincan / România, Franța, Grecia, Bulgaria, Cehia [7D2]

PIAȚA UNIRII OPEN AIR

21:45 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Libertate (Freedom)
109' / Tudor Giurgiu / România, Ungaria [7U1]

PARCUL POLIGON FLOREȘTI

21:45 FOCUS NORDIC
Compartimentul 6 (Compartment Number 6)
107' / Juho Kuosmanen / Finlanda, Rusia, Estonia, Germania [7F1]

IULIUS PARC OPEN AIR

21:45 SUPERNOVA
Asfințit (Sundown)
83' / Michel Franco / Franța, Mexic, Suedia [7P1]

UBB OPEN AIR

22:00 ZILELE FILMULUI ROMÂNESC
Ultima transumanță (Last Transhumance)
91' / Dragoș Lumpan / România [7X1]

MUZEUL DE ARTĂ

21:30 LARGER THAN LIFE
Phoenix. Har/Jar
108' / Cornel Mihalache / România [7M1]

BISERICA PIETATI EVANGHELICĂ-LUTHERANĂ

21:30 CINECONCERT
Căruța fantomă (The Phantom Carriage)
106' / Victor Sjöström / Suedia [7L1]
acompaniament live
Barði Jóhannsson, Kælan Mikla (Islanda)

MUZEUL ETNOGRAFIC

19:00 CINECONCERT
Tabu
84' / F.W. Murnau / SUA [7G1]
acompaniament live
Trio Contraste, Dorin Cuibariu

* Film nerecomandat minorilor / This film is not suitable for children.

► ZILELE FILMULUI ROMÂNESC ◀

Între revoluții

Oana Balaci

Al doilea film de lungmetraj al documentaristului Vlad Petri a avut premiera mondială la Berlinale, unde a câștigat Premiul FIPRESCI. Între revoluții prezintă corespondența a două studente la medicină din București: Maria din România și Zahra din Iran. În 1978, cea din urmă se întoarce în Teheran pentru a lua parte la un moment de cotitură pentru țara ei natală, însă se dovedește a nu fi cea mai înțeleaptă decizie.

Documentarul cu accente feministe se deschide cu citatul reprezentativ al scri-

itoarei iraniene Azar Nafisi „Ne trebuie imaginație pentru a ne închipui un viitor care nu există”. Însă imaginația poate fi de asemenea periculoasă, întrucât realitatea este întotdeauna mai puternică. Unde se trage linia dintre idealism și nesăbuită? Pe parcursul a mai mult de un deceniu, cele două prietene se sprijină reciproc în perioadele marcate de tulburări politice pe care le traversează. Astfel singurătatea fizică devine mai ușor de suportat.

Între revoluții imersează spectatorii, estetic, dar și tematic, într-un trecut recent care încă mai are povești de spus și personaje de dezvăluit. Cu ajutorul imaginilor de arhivă, filmate analog în alb-negru sau color, Vlad Petri construiește un documentar deopotrivă poetic și meditativ, trasând

o paralelă între contextul socio-politic din Iran și cel din România printr-o relație de prietenie ce sfidează trecerea timpului.

Lectura scrisorilor, inspirate de documente veridice ale Securității, este acompaniată de poezii ale autoarelor Nina Cassian și Forugh Farrokhzad, reflectând sentimentele corespondentelor. Cadrele dinamice, împânzite de protestatari, sunt intercalate cu peisaje naturale liniștitoare ce echilibrează balanța anxietății. Tinerii mereu efervescenți contrastează vizibil

cu circumstanțele nefavorabile. Muzica contemporană anilor '70-'80, provenită din ambele culturi, creează un pod între cele două națiuni și relevă o diferență nu chiar atât de accentuată. Dorința de schimbare și optimismul implacabil al cetățenilor nu depind de o religie sau un teritoriu.

► Vineri, 16 iunie, ora 19:15 /
Cinema Victoria ◀

► Sâmbătă, 17 iunie, ora 10:00 /
Cinema Victoria ◀

Drama Room, programul destinat cineștilor, revine la TIFF

DRAMA ROOM

de Sophia Blaga

Drama Room este un program inițiat de Festivalul Internațional de Film Transilvania în 2021 și oferă regizorilor, scenariștilor și producătorilor din România și din zona Mării Negre oportunitatea de a se întâlni cu experți Netflix, pentru a fi îndrumați în crearea unor seriale și miniseriale. Drama Room se află la cea de-a treia ediție și organizatorii vor oferi feedback aplicat participanților ale căror proiecte au fost selectate, urmand ca aceștia să primească sfaturi cu privire la industria cinematografică și dinamica pieței internaționale.

Producătorul de film Eilon Ratzkovsky este tutorele principal al programului. Artistul are o vastă carieră de peste 25 ani în cinematografie, acesta producând seriale în Israel și în întreaga lume. Seful QUIDDITY, o companie care se axează pe dezvoltarea dramelor europene de înaltă calitate, Ratzkovsky este tutore la TorinoFilmLab și Biennale College Cinema de 2 ani. Acesta a produs peste 12 seriale și peste 20 de filme, printre care se numără The Band's Visit (dir. Eran Kolirin), Mountain (dir. Yaelle Kayam), Zero Motivation (dir. Talya Lavie), Beyond the Mountains and Hills (dir. Eran Kolirin), Funeral at Noon (dir. Adam Sanderson), The Exchange (dir. Eran Kolirin), Seven Days (dir. Ronit Elkabetz și Shlomi Elkabetz). De asemenea, experții care se vor întâlni cu participanții sunt Saar Yogev (Israel), Jonathan Young and Ioanina Pavel.

Cu ajutorul echipei conduse de Dumitran Lupu, în acest an, programul Drama Room a avut parte de câteva modificări, pre-

cum creșterea numărului sesiunilor de lucru pe proiecte pentru o mai bună dezvoltare a acestora, sesiuni de feedback și o sesiune de pitching, la care vor fi invitați toți profesioniștii din industrie prezenți la festival. „Este impresionant să văd cum se transformă participanții și proiectele lor în doar 4 zile. Atât tinerii și experții, cât și creatorii serialelor au fost extrem de implicați și sper că această experiență să le folosească tuturor”, declară Ileana Cecanu, Coordonator Drama Room.

Juriul care va alege castigatorul competiției este format din Gabriela Iacob (Șeful departamentului de dezvoltare a conținutului cu scenarii, PRO TV), Bogdan Mirică (scriitor/regizor) și Anthony Muir (Senior Executive pentru International Co-Productions, Film i Väst). Dintre cele 30 de proiecte înregistrate anul acesta, cele cinci alese sunt următoarele:

Alibi

► Screenplay: Radu Bărbulescu, Iulian Stanciu, Bogdan Bărbulescu
► Producer: Laura Marin (Avanpost Production) ◀

Die, please

► Written by Ioana Mischie
► Delegated producer: Andra MacMasters
► Producer: Storyscapes, Studioset ◀

Export only

► Written by Cristina Iliescu
► Producer: Ada Solomon, Carla Fotea (microFilm) ◀

Mom, I joined a cult

► Screenplay: Alex Gorghe ◀

The kids are alright

► Screenplay: Serge Chiviriga ◀

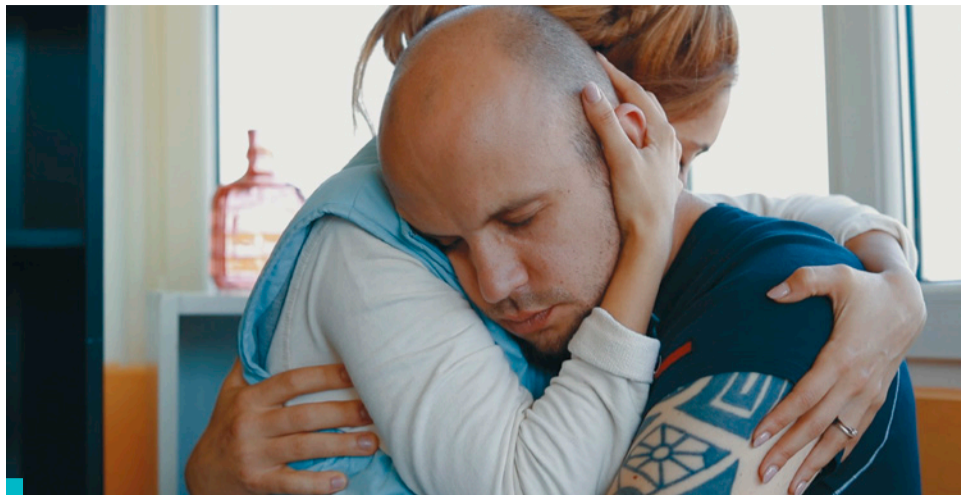
TIFF

Transilvania International Film Festival

Together we can
vodafone

Vodafone ne aduce inimile mai aproape, filmele ne poartă emoțiile mai departe

► ZILELE FILMULUI ROMÂNESC ◀

Soțul meu musulman

Ariana Ștefania Ion

Cu toții ne schimbăm în fiecare zi. Filmat în România, Arabia Saudită, Iordania și Qatar de Alexandra și Daniel Bărnăuți, documentarul *Soțul meu musulman* urmărește schimbările de opinii și sentimente care apar în orice cuplu.

Într-o țară care cu greu acceptă să aibă conversații despre lucruri care ne deranjează, unde mereu undeva, la o masă, cineva spune „hai să nu intrăm în polemici”, Alexandra și Daniel vor să ne oblige să avem acea conversație. În deja al treilea deceniu din secolul 21, România e încă o țară care refuză să înțeleagă sau să accepte alte religii decât cea care a împânzit harta cu cruci aurii. Documentariștii întâmpină obstacole prea bine cunoscute: rasism, xenofobie, mituri și prejudecăți, iar noi le suntem martori silențioși. O experiență colectivă.

Protagoniștii ne poartă prin relația lor timp de 6 ani, cu cadre care ne fac să ne simțim de parcă nu ar trebui, de fapt, să luăm

parte la astfel de momente intime. Pornim cu ei pe un drum al autocunoașterii, sau chiar al redescoperirii, și poposim adesea la mese din bucătării sau în dormitoare, unde ne întrebăm ce și dacă am învățat ceva. Ambii au în minte aceeași linie de *finish*, doar că se întrec pe rute diferite și doar câteodată se intersectează în priorități.

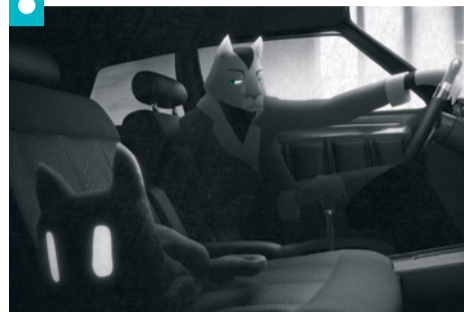
Soțul meu musulman ne arată multe cadre considerate „exotice”, pe care sigur ne-am pripi să le judecăm din bula noastră culturală, ca mai apoi să fim readuși la realitate. Negreșit, ne întoarcem în România și asistăm la niște momente cu care nu ar trebui să fim de acord, dar pe care le-am acceptat tacit de generații. Dacă *Soțul meu musulman* e ceva, e o lecție despre diferențe culturale și toleranță, atât față de necunoscuți, cât și față de semenii. A se viziona cu o minte deschisă.

► Vineri, 16 iunie, 17:15 / Cinema Victoria ◀

De toate pentru toți

Zilele Filmului Românesc de la TIFF adună în anul acesta o colecție de 16 scurtmetraje românești cât se poate de diverse, ce pot fi văzute în trei calupuri diferite.

Șerban Mark Pop

Suruuika

Oricine spune că în România nu se face mult film garantat n-a văzut selecția de scurtmetraje românești de la TIFF. Anul acesta (ca în toți anii, de altfel) proiecțiile de scurtmetraje românești au câte ceva din fiecare registru, pentru fiecare tip de spectator. Înainte de selecție, au fost trimise peste 100 de filme dintre care s-au selectat 16 filme, grupate în 3 calupuri care au în total o durată de peste 5 ore. În decursul acestor ore se poate găsi totul de la filme de animație, la filme în stilul Noului Val Românesc, la filme documentar, de la comedii, la drame și la tot ce se află între aceste delimitări.

Printre toate filmele, poate cel mai neconvențional titlu este *Suruuika* (calupul 1), în regia lui Vlad Illicevi și Radu C. Pop, o animație *noir* produs de Worksheep Studio, iar dacă sintagma „animație *noir*” n-ar fi destul

de incitantă, filmul este narat de Cosmin Nedelcu, zis Micutz, care-și depășește cu un șarm surprinzător zona de confort comic explorată în *Teambuilding* (2022).

Tot neconvențional este și *Iorgu!* (calupul 2), documentarul studentului la UNATC Matei Preda despre personajul titular din scena de *pro-wrestling* românească. Mai optimist decât *The Wrestler* (2008) al lui Aronofsky, *Iorgu!* surprinde viața „răufăcătorului” Iorgu Agresor, unul dintre fețele companiei bucureștene *Romanian Wrestling Alliance*.

Sportul este (cel puțin la suprafață) și miza scurtmetrajului lui Bogdan Alecsandru, *Antrenamentul de noapte*. După Casa noastră, un scurtmetraj apreciat și selectat la festivaluri precum ANONIMUL IFF și IPIFF Indie Festival, regizorul tânăr intră în zona *fantasy*, o direcție proprie și neexplorată, de altfel, în cinematograful românesc.

Pe lângă acestea se află și filme susținute de case de producție cunoscute, asemenea cazului *Două vorbe, trei minciuni* (calupul 3), regizat de Ioachim Stroe, și produs de WeAreBasca, a căror lungmetraje se află, de asemenea, în selecția festivalului. ■

Calup 1 ► Vineri, 16 iunie, 15:00 / Cinema Florin Piersic ◀

Calup 2 ► Vineri, 16 iunie, 17:45 / Cinema Florin Piersic ◀

Calup 3 ► Vineri, 16 iunie, 20:30 / Cinema Florin Piersic ◀

TIFF.22
Transilvania International Film Festival Cluj-Napoca 9–18.06.2023

CINE CONCERT

O COMEDIE POLITICO-FANTASTICĂ

S-A FURAT O BOMBĂ

Ion Popescu-Gopo, 1962

Casa de Cultură a Studenților
Sâmbătă, 17 iunie, 19:30

Reimaginată muzical de
ALEXEI ȚURCAN
&
ROMANIAN FILM ORCHESTRA
sub bagheta dirijorului
TIBERIU SOARE

BILETE PE: TIFF.EVENTBOOK.RO | TIFF OFFICIAL APP | TIFF.RO

MOI 20 DE ANI INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN

► ZILELE FILMULUI ROMÂNESC ◀

Ultima Tanshumantă

Emily Noejovich

Dacă în acest festival există un film care impresionează nu numai prin arta sa, un subiect atât de semnificativ, cât și important, dar și datorită răbdării, curajului extrem și rezistenței fizice a creatorului său, cu siguranță acesta este *Ultima Transhumanță*. Construit pe 100 de ore de filmare și 100 de ore de înregistrări audio, regizorul Dragoș Lumpan a realizat o lucrare uimitoare din mai multe puncte de vedere. Meritul obiectiv include însumarea a 11 ani, 6 țări (România, Grecia, Italia, Țara Galilor, Albania, Turcia), peste 50.000 km parcurși, 100.000 fotografii pe care Lumpan le folosește nu doar pentru a documenta stilul de viață al ciobanilor, de la o distanță sigură, ci și pentru a arăta sublimul presupus de slujba de cioban, în ceea ce nu poate fi descris decât ca o operă din sufletul întrupat.

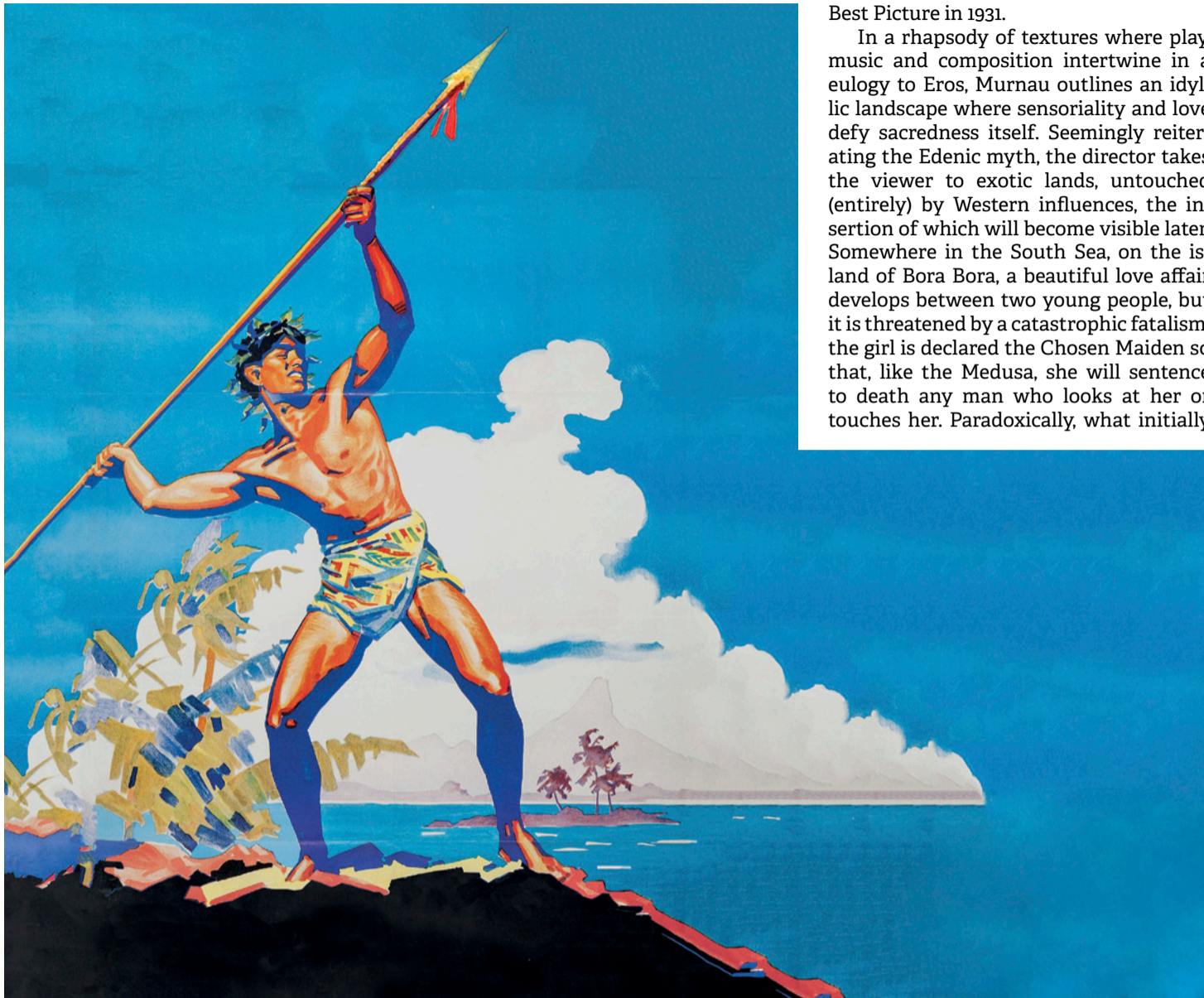
La fel ca și ciobanii, Lumpan merge neobosit alături de oi, ia lecții practice de medicină antică, mănâncă mese im-

provizate și doarme sub stele în câmpurile unde plouă și urșii sau lupii sunt în apropiere, iar toate acestea indiferent de anotimp. Lucrarea lui Lumpan exprimă astfel o profundă admirație și respect pentru o lume adesea tratată cu dispreț pentru neadaptarea ei la regulile orașului și ale existenței postindustriale. Realizatorul ne amintește cu un jucăușenie că omul este o ființă relațională, atât cu animalele, cât și cu natura. Combinând filmul documentar, arta vizuală și observația antropologică, filmul se depășește el însuși pentru a deveni nu doar un film de festival, ci o dovadă a naturii complexe a vieții care îmbrățișează atât brutalitatea cât și frumusețea.

► Vineri, 16 iunie, 22:00 / UBB Open Air ◀

Tabu

Arabella-Angelina Cumpăna

“Holy is Reri. From now on this is taboo. To destroy this taboo is death.” The legendary director FW. Murnau tells us about the spell of Eros helping lovers to manage and overcome community prohibitions in his last film, *Tabu*, which won an Oscar for Best Picture in 1931.

In a rhapsody of textures where play, music and composition intertwine in a eulogy to Eros, Murnau outlines an idyllic landscape where sensoriality and love defy sacredness itself. Seemingly reiterating the Edenic myth, the director takes the viewer to exotic lands, untouched (entirely) by Western influences, the insertion of which will become visible later. Somewhere in the South Sea, on the island of Bora Bora, a beautiful love affair develops between two young people, but it is threatened by a catastrophic fatalism: the girl is declared the Chosen Maiden so that, like the Medusa, she will sentence to death any man who looks at her or touches her. Paradoxically, what initially

seems to be an obstacle in the way of the two lovers will ensure the melodious extension of eros, like the instrumental that completes the visual picture. The flight of the two to another island in the hope of amorous fulfilment marks a reversal of narrative planes: from picturesque and exotic vistas we move towards a partly idyllic world, already tainted by the civilisational and mercantilist tendencies of the West. The young man is forced to take a job as a pearl diver, but is unable to grasp the concept of money, which leaves him in debt. Obstacles (so common in achieving amorous voluptuousness) constantly lurk around the young couple, threatening their love at every turn. The retribution that falls upon the two is reminiscent of the revenge of ancient tragedy: found by the leaders of their native communities, they face punishment, only to have the force of taboo finally ensnare the two in the grip of separation.

And yet Murnau invites us to meditate on love, which transcends any spatial or temporal limitation, which, in a spirit of bravado, violates the canon and goes so far as to dismantle the norms of an entire community.

Although the figure of the renowned German director seems to have been spoken and written about repeatedly, it contains inexhaustible resources of inspiration. These resources have also been exploited by composer Violeta Dinescu, charmed by the structure of the film's musical form. In material that creates dialogue with the people, places, and story of *Tabu*, she draws a series of correspondences, commentaries, and counterpoints to the images on screen. Thus, Transilvania IFF.22 hosts the cine-concert *Tabu - A Story of the South Seas*, where music will be performed live by Trio Contraste and Dorin Cuibariu.

► Friday, June 16, 19:00 / The Museum of Ethnography ◀

● MASTERCLASS

Acting Masterclass with Geoffrey Rush

Foto: Vlad Braga

Geoffrey Rush, one of only 24 actors who can take pride in the ultimate acting accolade, the so-called Triple Crown of Acting (Oscar, Emmy, and Tony Awards), held yesterday a masterclass for actors, students, and industry professionals. The Australian actor spoke about the importance of an actor's collaboration with design, make-up and costume departments using examples from his own career in theatre and film, from his role in Eugène Ionesco's *Exit the King* to his role as Captain Barbossa in the *Pirates of the Caribbean* franchise.

A confidence boost came when Rush recounted how, for the anthology mini-series *Genius*, producers initially didn't want to cast him as Albert Einstein. The actor and his daughter then printed out and superimposed a photograph of himself with one of Einstein, trying to imagine what the possible change would look like. Drawing the physicist's ruffled

hair and moustache, Rush told himself that if he could keep 30% of who he was going to play, he'd have made a good part - and he was right. The actor also talked about how it's important to take certain risks and not say "no" right away. He had originally turned down an offer to play Captain Barbossa in *The Curse of the Black Pearl*, sending his agent a four-page letter with reasons why he'd rather do an indie film, not fitting into the Disney character. In the end, he was persuaded to at least audition once, and he doesn't regret it: while trying on one of the costumes, he found the character, and the hat gave him the confidence to play the now-iconic character.

Last but not least, Rush talked about how applying make-up and adjusting costumes works for him as a meditation process that even helps him identify with the characters; it's a ritual he's been practicing since his early days in theatre, when he played matinee shows. ■

THE FESTIVAL MUST GO ON ANYTIME. ONLINE

SALE
9 Iunie - 30 Iulie

TIFF UNLIMITED
Cinema-ul tău alternativ. De acasă.

15 €* | 27 €* | 50 €*
3 luni | 6 luni | 12 luni

Abonează-te pe unlimited.tiff.ro și vezi filme premiate din toată lumea, de la cineaste care provoacă și inspiră. Conținut reînnoit constant, cu peste 250 de titluri disponibile.

Download on the App Store | Download on Apple TV | GET IT ON Google Play | GET IT ON android

*Prețurile includ TVA. Toate tipurile de abonament beneficiază de acces gratuit timp de o lună

Drama Room, the program for filmmakers, returns to Transilvania IFF

Sophia Blaga

Drama Room is a program initiated by the Transilvania International Film Festival in 2021 and offers directors, screenwriters and producers from Romania and the Black Sea region the opportunity to meet with Netflix experts for guidance in creating series and miniseries.

Drama Room gets to its third edition and the organisers will provide applied feedback to participants whose projects have been selected, and will then give them advice on the film industry and international market dynamics.

As last year, film producer Eilon Ratzkovsky is the program's main tutor. The artist has an extensive career of over 25 years in cinema, producing series in Israel and around the world. Head of QUID-

DITY, a company focused on developing high-quality European dramas, Ratzkovsky has been a tutor at TorinoFilmLab and Biennale College Cinema for 2 years. He has produced over 12 series and over 20 films, including *The Band's Visit* (dir. Eran Kolirin), *Mountain* (dir. Yaelle Kayam), *Zero Motivation* (dir. Talya Lavie), *Beyond the Mountains and Hills* (dir. Eran Kolirin), *Funerat at Noon* (dir. Adam Sanderson), *The Exchange* (dir. Eran Kolirin), *Seven Days* (dir. Ronit Elkabetz and Shlomi Elkabetz),

rience will benefit them all", says Ileana Cecanu, Drama Room Coordinator.

The jury that will choose the winner of the competition is composed of Gabriela Iacob (Head of Scripted Content Development, PRO TV), Bogdan Mirică (writer/director) and Anthony Muir (Senior Executive for International Co-Productions, Film i Väst).

Of the 30 projects submitted this year, the five chosen are the following:

Alibi
 ▶ Screenplay: Radu Bărbulescu, Iulian Stanciu, Bogdan Bărbulescu
 Producer: Laura Marin (Avanpost Production) ◀

Die, please
 ▶ Written by Ioana Mischie
 Delegated producer: Andra MacMasters
 Producer: Storyscapes, Studioset ◀

Export only
 ▶ Written by Cristina Iliescu
 Producer: Ada Solomon, Carla Fotea (microFilm) ◀

Mom, I joined a cult
 ▶ Screenplay: Alex Gorghe ◀

The kids are alright
 ▶ Screenplay: Sergei Chiviriga ◀

all of which have won awards at prestigious film festivals. The experts who will meet the participants are Saar Yogev (Israel), Jonathan Young and Ioanina Pavel.

With the help of the team led by Dumitran Lupu, this year's Drama Room programme has seen a few changes, such as an increase in the number of project work sessions for better project development, feedback sessions and a pitching session, to which all industry professionals attending the festival will be invited.

"It's impressive to see how the participants and their projects transform in just 4 days. Both the tutors and experts, as well as the creators of the shows were extremely involved and I hope this expe-

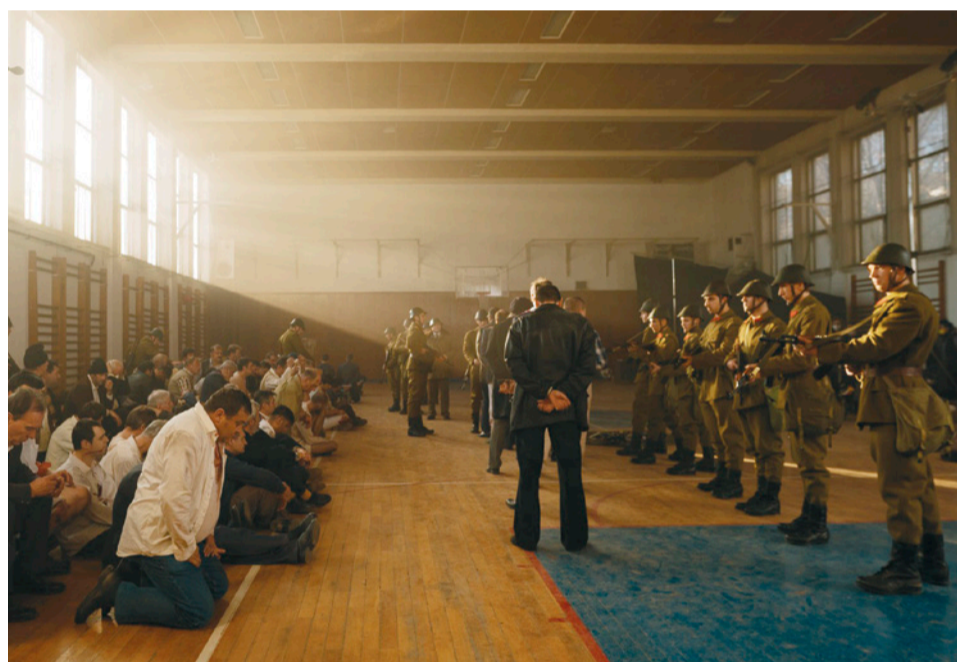
▶ ROMANIAN FILM DAYS ◀

Freedom

Șerban Mark Pop

"It's either about communism, the revolution or the aftermath of communism." This statement is often used to describe the major trends in post-Revolution Romanian cinema. Although obviously reductionist and untrue, the statement includes Tudor Giurgiu's latest feature film, *Freedom*. Described by the director as "the most difficult project I've ever worked on", *Freedom* seeks to go beyond the clichés of films about the Revolution by tackling a new space (Sibiu) and a new point of view (illegal prisoners after the fall of the regime), adapted from real events by Tudor Giurgiu and Cecilia Ștefănescu - the same duo from Giurgiu's debut feature, *Legături bolnăvicioase/Love Sick* (2006).

For the most part, Tudor Giurgiu's attempts to break the formula are successful - *Freedom* opens with real chaos, barely played out in other films about the Revolution, that feels more like American war films like *1917* (2019) than Romanian films. Alternating between militia headquarters, army headquarters and the street, we become familiar with the cast, made up of a host of actors of the highest calibre.

Of the entire cast, the most memorable is none other than Cătălin Herlo, an actor from the National Theatre of Cluj-Napoca, manifesting on the big screen a persona that is sometimes imposing, other times tender or curt - an x-ray of the communist man with starmaking skills just a year after a supposedly comic (but only supposedly) role in *Mirciulică* (2022). On the

other side of the revolutionary Leahu's (Herlo) barricade is Stănese (Alex Calanțiu), a judicial policeman whose secrets are gradually revealed as he falls, slowly but surely, into despair.

Returning to the aforementioned cast, it brings together three distinct camps: the militiamen, the soldiers and the revolutionaries, who merge and split follow-

ing several turns of events. Here, then, lies the stakes in *Freedom*, with Tudor Giurgiu exposing all the little rifts and connections that become more pronounced in crisis situations. Former office mates find themselves on the other side of the bars, blaming themselves for not seeing their best interests and often calling on former relationships and connections - appeals that were once condemned and associated only with one group (those "getting in good with power") are now a daily occurrence for this group of men stuck together, trying to get out of it alive.

This chaos persists throughout the film, never elucidated, and deliberately so. Try as they might, all together, cops and revolutionaries and secret police officers, they will never be able to find the "first bullet", it is only hinted at and perhaps implied, but in conflict with what has been seen on screen. It all comes down, after all, to a persistent struggle for elusive freedom, whatever system is overthrown. On the contrary, the constant appearance of small prejudices, discriminations and conflicts only confirm that the system was just an apparatus of man. The Revolution has taken effect, the system has changed, but man is still trapped, screaming for freedom.

▶ Friday, June 16, 21:45 / Unirii Open Air ◀

Masterclass with Oliver Stone

Ilie Bălan

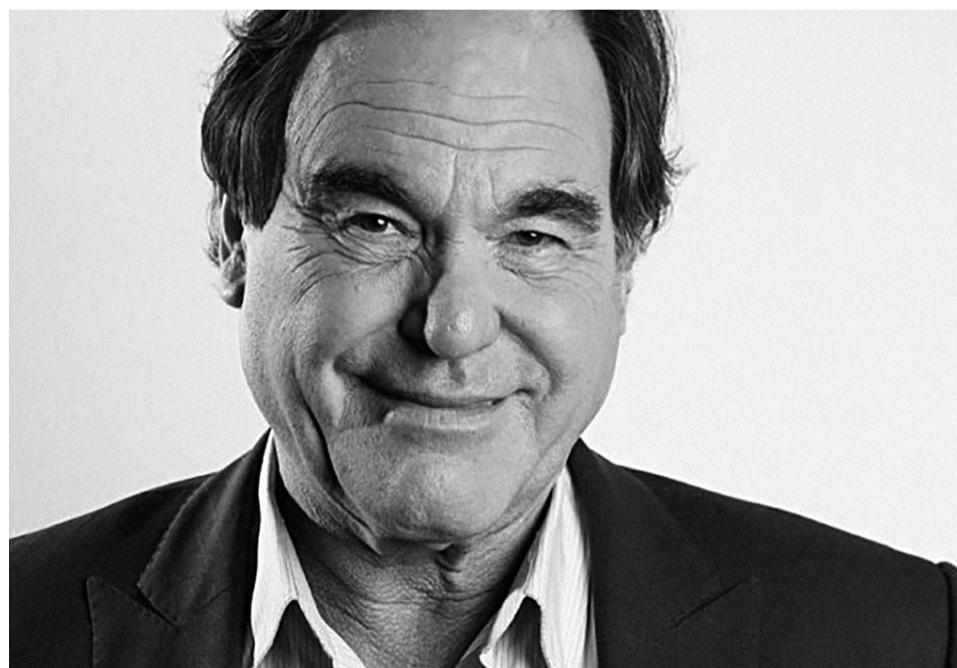
Ignite your creative flame and pave your own remarkable journey into the world of cinema, guided by Oliver Stone's expertise and passion.

American director, screenwriter and producer Oliver Stone is one of the special guests of the 22nd edition of Transilvania IFF. As part of his Masterclass, Stone will hold a conversation with Mihai Chirilov, Transilvania IFF Artistic Director, tomorrow, June 17, at 11:00.

Controversial and polarising, Oliver Stone is one of Hollywood's most prominent figures of the 1980s and 1990s. He has won three Academy Awards, two as director for *Platoon* (1986) and *Born on the Fourth of July* (1989), and one for screenplay for *Midnight Express* (d. Alan Parker, 1979).

During this Masterclass, Stone will generously share his wealth of knowledge and experience, offering an invaluable insight into the world of cinema. This unique opportunity offers a glimpse into the mind of a master storyteller who will delve into the intricacies of his craft, reveal the secrets behind his cinematic choices, and offer guidance for those who wish to carve their own path in the industry.

By taking part in this exciting journey, attendees will gain a comprehensive understanding of the art of film from one of its greatest visionaries. Oliver Stone will take us behind the scenes of his work, sharing personal anecdotes, lessons learned and challenges he has faced throughout his career.

Join us for this unforgettable experience, benefiting from the wealth of knowledge and creativity of one of the most respected figures in cinema. Whe-

ther you are an aspiring director, a screenwriter or simply a passionate cinephile, this is a rare opportunity to learn from a true master. ■

„Am făcut-o din dragul meu pentru ea”

de Maria Cristiana Nițu

Nora Iuga este poeta și prozatoarea care uimește prin extravaganța și stilul ei debordante, în ceea ce privește poezia și filosofia ei de viață. Noul film documentar *De ce mă cheamă Nora, când cerul meu e senin?* poate fi vizionat acum în premieră, în cadrul TIFF.22. AperiTIFF a stat de vorbă cu poeta Nora Iuga și regizoarea documentarului, Carla Teaha.

Maria Nițu: Cum ați ales să faceți un film documentar, având-o în prim plan pe Nora Iuga? Care a fost motivația?

Carla Teaha: În 2018, într-o zi de mai, ne-am întâlnit să punem la cale un spectacol lectură după o carte scrisă de Nora, împreună cu Angela Baci, care se cheamă „Mai draguț decât Dostoievski”. Așa ne-am cunoscut, a fost dragoste la prima vedere. Ulterior am invitat-o pe Nora la emisiunea pe care eu o realizez, la Radio Guerrilla, unde invit doar femei care mă inspiră. Succesul emisiunii a fost peste așteptări. Ne apropiasem foarte mult în acea perioadă. Nora mi-a spus atunci că urmează să plece la Frankfurt, cu trenul, la târgul de carte și că s-a apucat să scrie la un nou roman. Și m-am gândit că dacă nici asta nu e un subiect de film, despre o femeie, o scriitoare, cu o personalitate ca a ei, care trăiește singură, în lumea ei, fiind foarte actuală și iubită de tineri, care altul ar mai putea fi? Nu era corect să păstrez acest privilegiu pentru mine, clar oamenii vor să o vadă pe Nora și să o cunoască. Mi-am făcut curaj și am

Nora Iuga și Carla Teaha / foto: Andrei Micuta

hotărât că trebuie făcut un film. Dar eu nu aveam experiență de regizor. Până la urmă l-am regizat eu, pentru că era vorba despre relația noastră. Am făcut-o din dragul meu pentru ea.

Maria Nițu: Cum a fost experiența de a realiza acest documentar împreună? Mai ales că filmările au fost făcute și pe vremea pandemiei?

Carla Teaha: Noi am început filmările în 2019, chiar cu ocazia plecării Norei. Pan-

Nimic nu mi-am dorit mai mult decât să devin actriță, iar fata asta (Carla Teaha) a fost un miracol. Ea m-a făcut actriță la 92 de ani. Am visat toată viața. Iar acum s-a împlinit.

demia a venit în 2020, iar planurile ne-au fost date peste cap. Voiam să mergem la Sibiu, care e orașul copilăriei Norei, erau mai multe evenimente pe care le planificasem și care trebuiau să facă parte din scenariu. Dar ne-am adaptat realității și vieții de atunci. Până la urmă era un documentar, era datoria mea să documentez tot ce se întâmplă.

Maria Nițu: Filmul expune viața dumneavoastră în toată vulnerabilitatea și libertatea pe care le expuneți cu mare ușurință în fața camerei și implicit în tot ceea ce scrieți. De unde provine capacitatea de a transmite întru-totul esența dumneavoastră în tot ceea ce faceți?

Nora Iuga: Pe de-o parte este mediul în care am crescut, pentru că părinții mei au fost artiști. Artiști de scenă, tata era maestru la filarmonică, violonist, și mama era balerină la operă. Eram foarte obișnuită cu spectacolul, trăim în acest mediu permanent. Nimic nu mi-am dorit mai mult decât să devin actriță, iar fata asta (Carla Teaha) a fost un miracol. Ea m-a făcut actriță la 92 de ani. Am visat toată viața. Iar acum s-a împlinit. Am devenit, ulterior poet, pentru că tot talentul și tot visul s-a revărsat în altceva, care este geamul actorului. Îi lipsește doar scena. Dar poezia tot de acolo vine.

Maria Nițu: Documentarul urmărește acest erotism pe care îl includeți în majoritatea scrierilor, practic un leitmotiv al literaturii dumneavoastră. Povestiți-mi despre natura acestui erotism și cum vă influențează scrisul și perspectiva asupra vieții.

Nora Iuga: Eu îl port în mine, probabil de când m-am născut. Artistul trebuie ne-

părat să aibă o amprentă erotică. Artistul creează lume, și Dumnezeu creează lume. Este un impuls pe care nu ni-l explicăm. Am ales să leg această euforie pe care el mi-l oferă, de Dumnezeu, pentru că pe canalul ăsta se naște omenire. Asta e mica mea filosofie. Mă bântuie permanent. La vârsta asta, erotismul, este o suprarealitate. Dar există peste tot.

Maria Nițu: Citez din film când ați spus „Menirea mea este să călătoresc prin tot universul. Și universul fiind nesfârșit, călătoria este nesfârșită. Și eu sunt tot nesfârșită”. Cum a fost călătoria aceasta până acum?

Nora Iuga: Drumul nu a fost ușor. Am ajuns până la 92 de ani să pot să scriu poezii. Dar am fost și răsplătită, iar cineva acolo sus mă iubește. Toată ziua vorbesc singură prin casă și îi mulțumesc tot timpul lui Dumnezeu și sunt convinsă că mă iubește. Dar am reușit până la vârsta asta să ajung aici și să scot din mine această bucurie supremă. Și alții văd că se bucură când le vorbesc sau le citesc. La mine se întoarce acest câștig înmiit. Sunt un om foarte fericit. Toată viața am fost așa,

De ce mă cheamă Nora, când cerul meu e senin?

chiar și atunci când am avut interdicție de publicare 8 ani de zile, din cauza erotismului morbid.

Maria Nițu: Care este secretul tinereții veșnice?

Nora Iuga: Chiar de la început am aruncat în față, ca o carte norocoasă, faptul că am trăit în acest mediu artistic. Arta este foarte amprentată de dimensiunea erotică. M-am născut cu această amprentă, prin ereditatea pe care am avut-o. Aici este secretul. Ambii mei părinți erau niște nebuni, la noi se râdea tot timpul, s-a dansat tot timpul, s-a cântat tot timpul. Iar această fericire este imposibil să nu te marcheze. A fost nemaipomenită tinerețea mea și am purtat-o cu mine.

Maria Nițu: Care sunt planurile dumneavoastră de viitor în ceea ce privește poezia? Ce idei aveți pregătite în materie de scris?

Nora Iuga: Nu trebuie să am nicio idee. Unii oameni nu vor să creadă, dar eu nu am niciodată idei înainte să scriu. Am numai o stare. Starea îmi spune că sunt pregătită, sa iau condeiul și caietul care sunt în permanență în fața mea, pentru scris. Atunci începe vocea să îmi dicteze. Dacă acea voce nu vine să îmi dicteze, nu iese poezie. Asta e secretul poetului. ■

